

**Poverenje građana/građanki grada
Niša u instituciju sudstva**

Poverenje građana/građanki grada Niša u instituciju sudstva

Autorke/autori:

Oliver Veličković, Ana Igić, Rade Popović, Enes Balićevac, Ivana Panajotović,
Ivana Milovanović, Anton Antanasijević, Jelena Lazarević, Borisav Prelić

Stručni konsultanti:

Dr Danijela Gavrilović, Miloš Jovanović, mr Nenad Popović

Izdavači:

Pravni fakultet Univerziteta u Nišu
Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu

Za izdavače:

Prof. dr Nevena Petrušić, dekan
Prof. dr Momčilo Stojković, dekan

Recenzenti:

Prof. dr Momčilo Stojković
Prof. dr Irena Pejić

Total design:

Nenad Milošević

Štampa:

GIP Punta, Niš

Tiraž: 300

ISBN 978-86-7148-084-0

UVOD

Studija „*Poverenje građana/građanki grada Niša u instituciju sudstva*“ rezultat je studentskog istraživačkog projekta koji su zajednički realizovali studenti/studentkinje Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Nišu, Departman za sociologiju, uz stručnu pomoć i podršku nastavnika i saradnika ova dva fakulteta.

Ideja o realizaciji projekta razvila se spontano, tokom nastave na predmetu Građansko procesno pravo, među studentkinjama/studentima uključenim u *Program aktivne nastave/učenja*, koji je na ovom predmetu kreiran sa ciljem da studentkinje/studente podstakne na interaktivni rad, kontinuirano učenje i kritički način mišljenja. U diskusiji koja je na časovima predavanja vođena na temu „Pravo na pravično suđenje u oblasti građanskopravne zaštite“, predmet razmatranja bili su institucionalni i procesni elementi prava na pravično suđenje – pravo na pristup sudu, pravo na nepristrasan i nezavisan sud ustanovljen zakonom, pravo na suđenje u razumnom roku i dr. Pored ostalog, elaborirano je i pitanje poverenja građana/građanki u instituciju sudstva. U živoj diskusiji koja je usledila, studentkinje/studenti su iznosili i argumentovali svoje stavove i zapažanja o stepenu poverenja u sud, diskutovali o faktorima koji na to utiču, ukazivali na razorne posledice korupcije, nekompetentnog i neefikasnog rada suda, kao i na druge negativne pojave koje ugrožavaju ostvarivanje prava na pravično suđenje i podrivaju pravosudni sistem države. Tokom diskusije konstatovano je, pored ostalog, da ne postoje egzaktni podaci o stepenu poverenja i ugledu koji sudovi i sudije uživaju među građanima/građankama sa teritorije grada Niša. Rukovođeni ovom činjenicom, šestoro najaktivnijih učesnika/učesnica u diskusiji (Oliver Veličković, Ana Igić, Rade Popović, Enes Balićevac, Ivana Panajotović i Ivana Milovanović) iniciralo je sprovođenje istraživanja sa ciljem da ispitaju kako građani/građanke sa teritorije grada Niša sagledavaju rad suda i sudija.

Ova inicijativa studenata/studentkinja iskreno me je obradovala jer je bila potvrda njihove svesti, zrelosti i spremnosti da se bave aktuelnim problemima u funkcionisanju pravosudnog sistema i sopstvenim istraživanjima doprinesu njihovom boljem razumevanju. Ona je, istovremeno, značila da su

studentkinje/studenti u punoj meri preuzeli odgovornost za sopstveno obrazovanje i da su motivisani da ne samo „usvajaju“ već i da ga „osvajaju“ znanje i budu njegovi aktivni „konstruktori“. Konačno, inicijativa studenata otvorila je mogućnost da svi zajedno praktično potvrdimo istinsku efektivnost istraživačkog rada studenata, kao metoda savremenog univerzitetskog obrazovanja, u kome je „učenje učenja“ primarni princip i postulat.

U razgovorima koje smo vodili povodom istraživačkog projekta, zajednički smo zaključili da studentkinjama/studentima prava nedostaju relevantna znanja iz oblasti metodologije istraživanja socijalnih fenomena, što je rezultiralo stavom da je neophodno proširiti istraživački tim uključivanjem studenata sociologije. Ovu zamisao prezentovala sam dr Danijeli Gavrilović, docentkinji Filozofskog fakulteta Univerziteta u Nišu na Departmanu za sociologiju, koja je, kao jedna od protagonistkinja savremenih metoda obrazovanja, iskreno podržala ideju i izrazila spremnost da pruži svaki vid stručne pomoći i podrške. Zahvaljujući njenom angažovanju, istraživačkom timu uskoro se priključilo troje studenata sociologije (Anton Antanasijević, Jelena Lazarević i Borisav Prelić). Pored dr Danijele Gavrilović, ulogu stručnih konsultanata preuzeli su Miloš Jovanović, saradnik, i mr Nenad Popović, asistent, sa Filozofskog fakulteta u Nišu, Departman za sociologiju. Za relativno kratko vreme studenti su, zahvaljujući permanetnoj pomoći konsultanata, uspeli da pripreme anketni upitnik, definišu plan uzorka, sprovedu anktiranje i statistički obrade, analiziraju i prezentuju prikupljene podatke. Ovaj proces rezultirao je dobro strukturiranim tekstom od preko 100 strana. Prilikom konačnog uobličavanja studije, izvršene su minimalne redakcijske intervencije, tako da je ona zadržala svoju potpunu autentičnost. Stručna recenzija studije, poverena iskusnim naučnim istraživačima, pokazala je da studija zadovoljava sve kriterijume i standarde koji su predviđeni za ovu vrstu naučnih dela.

Sagledavajući kvalitet studije i značaj istraživanja, uvažavajući napore koje su studentkinje/studenti uložili i imajući u vidu potrebu da se rezultati istraživanja učine dostupnim široj javnosti, nadležni organi Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Nišu doneli su odluku o zajedničkom objavljivanju studije. Objavljivanje studije izraz je zajedničkog nastojanja dva fakulteta da podstaknu širu društvenu raspravu o negativnim pojavama u pravosudnom sistemu i načinu njihovog prevladavanja, da promovišu rad studenata na projektima kao savremeni metod visokoškolskog obrazovanja i da na taj način podstaknu razvoj „društva znanja“ – *društva koje uči za svoju i opštu dobrobit*.

Prof. dr Nevena Petrušić

POVERENJE GRAĐANA/KI GRADA NIŠA U INSTITUCIJU SUDSTVA

Određivanje pojma „poverenje“

Pojam „poverenje“ je postao aktuelan 90-ih godina dvadesetog veka. Među autorima koji su ovom pojmu posvećivali svoju pažnju možemo izdvojiti Entoni Gidensa, Frensisa Fukujamu, Urliha Beka, Džemsa S. Kolmana, Petera Stompku i mnoge druge.

U društvenim naukama možemo izdvojiti nekoliko pravca istraživanja ovog pojma. U prvom akcenat se stavlja na psihološke momente koji uključuju (motivaciju, razloge, namere). U drugi se formira uz pomoć kulturnih komponenti (pravila, vrednosti, norme, simboli) koji stvaraju kulturološki model ponašanja. Treća orijentacija poverenja se manifestuje u situacijama gde je neophodna određena akcija bez obzira na rizik i neodređenost koju ona nosi.

Takođe prilikom određivanja pojma poverenje moramo terminološki odrediti i pojam nepoverenja. Pojam *nepoverenje (distrust)* je dijametralno suprotan pojmu *poverenje (trust)*. Nepoverenje je takođe ulog, ali negativan, koji podrazumeva negativna očekivanja od akcija drugih (štetna, loša, dejstva nekorisna za mene lično) on je uslovljen stvaranjem određene zaštitne sigurnosti. Termin „bezverje“ (*mistrust*) se takođe često koristi, naročito za određivanje neutralnih situacija, radi izbegavanja situacija poverenja i nepoverenja. Bezverje je međufaza kada se proces poverenja ili gradi ili razgrađuje¹.

Fensis Fukijama, u svojoj knjizi *Trust: Creation of prosperity*, govori da se poverenjem smatra očekivanje određenih članova zajednice da se drugi članovi ponašaju regularno i usklađeno zbog toga što dele odgovarajuće zajedničke vrednosti koje se operacionalizuju u norme. Upravo je poverenje mehanizam nužan za kooperaciju u socijalnim zajednicama koje ne zahtevaju eksplicitni ugovor i legalnu regulaciju odnosa zbog toga što postoji moralni konsenzus između članova zajednice. Taj konsenzus zavisi od postojanja unutar

---

¹ *The Concise Oxford Dictionary of Sociology*, ed. Gordon Marshall, Oxford University Press, 1996.

grupa određenog stepena solidarnosti koji uslovljava poštovanje normi kojima se članovi grupe rukovode i na osnovu kojih uspostavljaju uzajamno poverenje².

Gidens vidi poverenje kao veru u pouzdanost čoveka ili sistema. Veoma je važan i stepen aktivnog poverenja. On smatra da se upravo porast stepena aktivnog poverenja javlja kao karakteristika savremenog sveta. Tako da moderni socijalni odnosi zahtevaju da se poverenje razvija u kontekstima, koji se prostiru od ličnih odnosa do globalnih sistema interakcije³.

Stompka određuje poverenje kao ulog u odnosu na buduće nepredviđene akcije drugih. Ovo određenje podrazumeva postojanje dve osnovne komponente razumevanja. U prvoj se ističu posebna očekivanja (kako će se ponašati Drugi u nekoj budućoj situaciji), dok se u drugoj ističu ubeđenost/sigurnost u svoje postupke/akcije⁴.

Klasifikacija pojma „poverenje“⁵

Peter Stompka izdvaja tri vrste poverenja koja se grade u odnosu na „Drugog“.

Prva vrsta je „*očekivano*“ (*anticipatory*) poverenje, gde individua deluje na osnovu znanja i sposobnosti drugih.

Druga vrsta je „*odgovorno*“ (*responsive*) poverenje. Kada vredne za nas objekte (decu, roditelje, prava, novac) poveravamo u tuđe ruke ili pod posebnu kontrolu određenih institucija od kojih očekujemo da se ponašaju odgovorno (banke ne smeju trošiti moj novac, sudstvo zanemarivati moja prava itd.)

Treća vrsta poverenja se naziva „*podsećajuće*“ (*evocative*) poverenje i karakteristično je za odnose među bliskim prijateljima ili članovima porodice. Ove tri vrste mogu predstavljati jedan čin poverenja i predstavlja podelu koja je pre svega analitičke prirode.

Takođe postoji klasifikacija poverenja na:

- **Ličnosno** prema ličnostima sa kojima mi stupamo u direktne kontakte.
- **Kategorijalno** poverenje prema (polu, rasi, uzrastu, religiji, situiranosti).
- **Poziciono** poverenje određuje socialne uloge (majka, doktor, prijatelj, poreski inspektor itd.).
- **Grupno** poverenje primerom kojih se javlja (fudbalski tim za navijače, studentska grupa za profesore).

² Opširnije videti na <http://sociologija.differentia.co.yu>: 07.04.2007.

³ David Jary, Julia Jary(1991); Dictionary of sociology, HarperCollins Publishers.

⁴ Sztompka, Piotr(1999); *Trust: a sociological theory*. Cambridge university press, Cambridge.

⁵ Sztompka, Piotr(1999); *Trust: a sociological theory*. Cambridge university press, Cambridge, str. 214.

- **Institucionalno** poverenje prema (univerzitetu, crkvi, banci, sudu).
- **Komercijalno** poverenje se odnosi na (robe, firme, preduzeća).
- **Sistemska** poverenje (prema socijalnom sistemu, režimu).

Poverenje u institucije

U poslednjih petnaestak godina poverenje u institucije društva, pogotovu u one političke, toliko je nisko da otvara pitanje opstanka uspešnog načina funkcionisanja države. Prema ispitivanjima CeSID iz novembra 2005. – predsednik Srbije uživa mnogo više poverenja građana nego premijer, vojska se bolje kotira od policije, policija od sudija, Crkva od SANU. Nepoverenje, nezadovoljstvo, razočaranje, izrazito loš imidž vlasti i ljudi na vlasti su rezultati opširnog istraživanja CeSID-a.⁶

U ispitivanju ne/poverenja prema 25 institucija indeks poverenja (tj. aritmetička sredina svih odgovora ispitanika na pitanja o ne/poverenju) iznosi 2,45 (minimum za indeks iznosi 1, a maksimum 4). Prosečnu ocenu 2,86 su dobile javne delatnosti vezane za (školu, fakultete, bolnice), institucije civilnog društva (2,40) dok “represivne” institucije kao sto su policija i sudstvo (2,31) bodova. Na poslednjem su ubedljivo političari i institucije vlasti (2,03).

Na dnu rang liste (ne)poverenja su institucije izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, tj. političari (25. mesto; 1.78), političke stranke (24. mesto; 1.92), Skupština (23. mesto; 1.98), Vlada (22. mesto; 2.02), predsednik Vlade (20. mesto; 2.13) i sudije (21. mesto; 2.12).

Takođe i istraživanje koje su sprovodili “Transparentnost Srbija” i “Vestminsterska fondacija za demokratiju” iz juna 2005. godine⁷ pokazuje da institucije, pogotovo one državne, uživaju nizak stepen poverenja građana. Isto tako, od državnih organa najveće poverenje uživa predsednik Republike za kojim slede Vojska i Vlada Srbije, zatim Skupština i Policija dok su na začelju pravosuđe i lokalne vlasti. Slični rezultati su bili i u istraživanju iz juna 2006. godine kada se pokazalo da među državnim institucijama daleko najveće poverenje uživaju predsednik Republike (30%, ispred Vlade 14,4% i Skupštine 15%).

U ovom projektu stavove građana o poverenju u instituciju sudstva ispitivaćemo kroz nekoliko aspekta: o korupciji u sudstvu, nepristrasnosti i nezavisnosti sudstva i o ugledu sudija. Stavovi građana o stepenu prisustva korupcije u sudskim organima biće pokazatelj određenog nivoa poverenja građana u sudstvo. Drugi indikatori u istraživanju koje će nam pomoći u određivanju obima i karaktera nivoa poverenja u sudstvo, biće vezani za postojanje određenog nivoa

⁶ “Političke podele i vrednosne orijentacije građana Srbije”, <http://www.cesid.org>.

⁷ Više na: <http://www.transparency.org>, 18.03.2007.

profesionalnog ugleda koji sudija kao nosilac sudske vlasti poseduje. Kao i postojanje ili nepostojanje određenih nedopustivih uticaja na sudstvo, koji su u stanju da utiču na njihovu nepristrasnost i nezavisnost.

Percepcija korupcije u svetu

Korupcija predstavlja fenomen koji je u većoj ili manjoj meri prisutan u svakom društvu. Prema podacima „*Transparency International Global Corruption Barometar 2005*“⁸, čijim je istraživanjem ispitano 55 hiljada ljudi iz 69 zemalja, utvrđeno je da građani u čak 48 od 69 zemalja smatraju da se u njihovim zemljama korupcija povećala. U zemlje, u kojima od 31% do 50% ispitanog stanovništva tvrdi da je za proteklih godinu dana dalo mito, spadaju Kamerun, Paragvaj, Kambodža i Meksiko. Srbija se nalazi u grupi zemalja, u kojima se 11% do 30% ispitanog stanovništva izjasnilo potvrdno po pitanju davanja mita.

Od ispitanika se takođe tražilo da na osnovu vlastite percepcije ocene stepen korupcije u svojoj zemlji. Ocene su se kretale u indeksu od 0 do 10, gde je 0 predstavljala potpunu korupciju, a 10 odsustvo svake korupcije. Prosečna vrednost na svetskom nivou je iznosila 4,11 bodova, s tim što je najviša vrednost u zapadnoj Evropi gde iznosi 6,67 bodova. U zemlje sa najnižom korupcijom spadaju Island sa 9,7 bodova, Finska sa 9,6, Novi Zeland – 9,6, Danska – 9,5, Singapur – 9,4, Švedska – 9,2, Švajcarska – 9,1 i Norveška na osmom mestu sa 8,9 bodova. Među zemljama bivše Jugoslavije najmanji nivo korupcije ima Slovenija koja se nalazi na 31. mestu sa 6,1 bodom, dok je najgore kotirana Makedonija sa 2,7 bodova i nalazi se na 103. mestu. Hrvatska se nalazi na 70. mestu sa 3,4 boda dok su Bosna i Hercegovina zauzele 88. mesto sa 2,9 boda. Srbija i Crna Gora se nalaze na 97. mestu sa 2,8 bodova odmah posle Makedonije. Ovakvi podaci traže dalju specifikaciju, te kao takvi predstavljaju jedan od razloga interesovanja za temu koja se ovde istražuje.

Određivanje pojma korupcije

Pojam korupcije poznat je još od davnina, njegovo značenje je bilo vezano za svojevrsan oblik moralnog posrnuća i izopačavanja. Smatra se da je Aristotel prvi upotrebio termin „korupcija“ da bi bolje opisao deformaciju/izopačavanje monarhije u tiraniju. U današnje vreme o korupciji se govori kao o određenoj vrsti protivpravnog delovanja, sinonimom kojeg se javlja mito.

---

⁸ Opširnije videti na: <http://www.transparency.org> 30.03.2007.

Nominalno korupcija, (od latinskog: corruptio; corruptus) znači: pokvarenost, kvarnost, izopačenost, razvrat; potkupljivanje, podmićivanje, potkupljenje, podmićenje; kvarenje, ukvarivanje, truljenje, raspadanje; krivotvorenje.⁹ U sociološkoj literaturi o korupciji se govori kao o „...odstupanju od očekivanih standarda ponašanja, predstavnika vlasti radi nezakonite lične koristi. Jedan od problema ovakvog određenja se sastoji u tome, što se u mnogim društvima korupciono delovanje smatra prihvatljivim načinom ponašanja.

Problem korupcije se posebno aktualizovao u poslednjih deset godina: pod pokroviteljstvom UN usvojeno je nekoliko rezolucija koje su postale oslonac za borbu protiv korupcije. U tim rezolucijama se pokušalo precizno odrediti osnovne elemente korupcionog načina delovanja. U „*Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala*“¹⁰ korupcija predstavlja krivično delo učinjeno sa namerom „obećanja, ponude ili davanja državnom službeniku, posredno ili neposredno, neprimerene koristi kako bi preduzeo neku radnju ili se od nje uzdržao, a koja je deo njegovih javnih ovlašćenja odnosno dužnosti, kao i izmamljivanje ili prihvatanje neprimerene koristi od strane javnog službenika kako bi preduzeo radnju ili se uzdržao od preduzimanja radnje koju je inače dužan da preduzme.“¹¹

Klasifikacija oblika korupcije

U zavisnosti od toga na koju sferu se odnosi korupcija može biti: birokratska i politička, prinudna i saglasna, centralizovana i decentralizovana. Podela koja se najčešće koriste i istraživanjima ovog tipa su podele na aktivnu i pasivnu korupciju.¹² Aktivna se odnosi na onu vrsta korupcije koja je krivično gonjena i uglavnom se radi o ekonomskoj, kao i sferi interesa i moći. Dok pasivna predstavlja onu formu čijim se inicijatorom smatra antropološki model darivanja, gde je delovanje pojedinaca uslovljeno tradicionalnim ili emocionalnim faktorima, i gde se koruptivno delovanje doživljava kao dar ili poklon.¹³

⁹ Vujaklija, Milan (1991); *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd.

¹⁰ ¹ Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. A/55/383. S. 34. <http://www.dpr.ru.htm>.

¹¹ Opširnije videti: Gredelj, Stjepan et al. (2005) *Profesija (i) korupcija*, Beografika, Beograd.

¹² Neki istraživači govore o podeli na latentnu i manifestnu korupciju.

¹³ Opširnije videti: A.S.Bistrova, M.V.Silvestros (2000); *Феномен коррупции: некоторые исследовательские подходы*, The Journal of sociology and social anthropology, Moskva.

Odnosi građana prema institucijama

Korupcija se javlja upravo u državama sa nedovoljno definisanom strukturom i rđavim organizacionim aparatom. Svojim delovanjem, koristeći različite regulativne norme, država je u stanju da do određene mere uslovi delovanje pojedinaca i grupa. Ona to ostvaruje putem svojih institucije koje čine strukturu društva i koje omogućavaju funkcionisanje države. Upravo se institucije javljaju nosiocima korupcionog načina delovanja.

Prema istraživanju „*Transparency International Global Corruption Barometar 2005*“ ispitanici smatraju da ja korupcijom najviše pogođen sektor političkih partija, dok se sudstvo nalazi na trećem mestu između policije i privatnih sektora. Takođe prema podacima „*Centra za politikološka istraživanja i javno mnjenje*“¹⁴ iz januara 2005. građani Srbije najviše imaju poverenja u instituciju Srpske Pravoslavne Crkve, posle koje slede školstvo, zdravstvo, i institucija predsednika Srbije. Sudstvo, kao jedna od najvažnijih institucija odgovorna za funkcionisanje društvenog sistema, nalazi se na 9. mestu sa 32% ispitanih građana koji imaju poverenje u tu instituciju, odnosno 57% građana koja nemaju poverenja u istu. Takođe prema podacima „*South East Europe (SEE) Public Agenda Survey*“¹⁵ među institucijama u koje građani imaju najmanje poverenja spadaju lokalne vlasti sa svega 19%, sindikati sa 20% i sudstvo sa 22% ispitanika koji su izrazili poverenje u te ustanove. Istraživanje „*Strategic Marketing Research*“¹⁶ iz avgusta 2005. pokazuju da samo 16% ispitanog stanovništva ima poverenja u instituciju sudstva. U istraživanju koje su sproveli Vestminsterska fondacija za demokratiju i Transparentnost Srbije iz juna 2006. godine pokazalo se da čak 37,8 ispitanika smatra da je korumpiranost državnih institucija “veoma rasprostranjeno”. Takođe svega 12,6% ljudi smatra da se prilikom prijave ovog krivičnog dela treba obratiti policiji dok svega 9,6% ispitanika navodi tužilaštvo kao jedan od svoja tri odgovora¹⁷.

Korupcija u sudstvu

Kao veoma složena i slojevita pojava korupcija izaziva niz posledica koje ugrožavaju način funkcionisanja institucija i tako podrivaju fundamentalne pretpostavke opstanka svake pravne države. Fenomen korupcije je često bio

---

¹⁴ Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, IDN, Beograd: www.cpijm.org.yu.

¹⁵ Opširnije videti website: www.idea.int.

¹⁶ Istraživanje: Javno mnjenja u Srbiji (2005), Beogradski centar za ljudska prava, Beograd.

¹⁷ Poverenje građana Srbije u političke procese i institucije, Transparentnost Srbija i Vestminsterska fondacija za demokratiju, jun 2006.

predmetom istraživanja ne samo socioloških i ekonomskih, nego i kriminoloških i pravnih nauka. Njihovo interesovanje za ovaj fenomen je opravdan zato što korupcija, ne samo da razara moralne vrednost i stvara prepreku ekonomskom napretku, već predstavlja i krivično delo koje treba da bude sankcionisano od strane suda. Opravdanost projekta je mnogo veća ukoliko visok stepen korupcije postoji u okviru organa čija je funkcija upravo njeno kažnjavanje. Samim tim korupcija onemogućava uspostavljanje vladavine prava što, naravno, utiče na socijalnu stabilnost i sigurnost države. Korupcija u sudstvu najčešće ima dva oblika – aktivan i pasivan.

- Aktivna korupcija postoji u slučaju kada se krivična dela "učine sa namerom, (uz) obećanje, ponudu ili davanje od strane bilo koje osobe, neposredno ili posredno, svake nedopuštene koristi bilo kom javnom službeniku, za njega ili nju lično ili bilo koga, da bi on ili ona nešto učinili ili se uzdržali od činjenja u vršenju njegove ili njene funkcije".¹⁸

- Dok pasivna korupcija predstavlja: "Traženje ili primanje od strane bilo kog javnog službenika, neposredno ili posredno, bilo kakve nedopuštene koristi, za njega ili nju ili bilo koga, ili primanje ponude ili obećanja takve koristi, da bi nešto učinili ili se uzdržali od činjenja u vršenju njegove ili njene funkcije".¹⁹

Korišćenje ovakvih odrednica je neophodno radi određivanja i suzbijanja pojave u sudstvu koja je mnogo masovnija od davanja i primanja mita. Radi se o vođenju sudskih sporova po prijateljskoj ili političkoj osnovi. Postojanja uticaja bivših sudija na kolege uslovljeno svojevrsnom kolegijalnošću, kao i postavljanje branioca koji su prijatelji sudije sa ciljem uticaja na taj isti sud, samo su neki od primera pasivne korupcije.

Osnovni pokazatelji korupcije

Osnovnim indikatorima prisustva korupcije u instituciji sudstva će poslužiti:

- Ispitivanja javnog mnjenja povodom postojanja ili ne postojanja korupcije u sudstvu.
  - Stavovi građana o stepenu prisustva korupcije u odnosu na ranije periode.
  - Njihovo lično iskustvo vezano za davanje ili primanje mita.
  - Situacije u kojima su oni bili prinuđeni da daju mito.
  - Kao i nivo tolerancije prema korupciji

¹⁸ Projekat „Antikorupcija projekat ohrabrenja“ Regionalni centar građanske akcije LINGVA, Kraljevo, Website: forumnvo.org.yu: 15.03.2007.

¹⁹ Ibid.

Profesionalni ugled sudija

Definicija ugleda

Ugled predstavlja određenu vrstu društvenog pamćenja o pojedinoj organizaciji ili pojedincu, koji se oblikuje na osnovu svih naših iskustava i predstavlja neku vrstu celokupnog utiska o toj organizaciji ili pojedincu. Ugled ne bi trebalo mešati sa imidžom, jer ugled predstavlja *vrednovani imidž*: vrednosno ocenjenu sliku organizacije ili pojedinca, koju oni pokazuju okolini. Građenje ugleda je vrlo dugotrajan proces koji je potrebno pažljivo planirati i nadzirati. Ugledan građanin je pojedinac prema kojem se društvo odnosi sa poštovanjem i uvažavanjem, pa stoga njegove moralne i intelektualne karakteristike služe ostalim članovima društva kao dobar uzor.

Ugled sudske vlasti

Ugled sudske vlasti, kao jedne od tri najvažnije poluge države, je bitan jer ona čini osnovu sistema u kom društvo opstaje. Sudska vlast ima pravila po kojima bi trebalo da funkcioniše i zadatke koje bi trebalo da ispuni. Osobine sudstva kao institucije treba da budu nezavisnost i pravičnost. Upravo od načina primene ova dva načela u mnogome zavisi i njihov ugled. Ugled sudija kao nosilaca sudske vlasti upravo zavisi od njihove doslednosti u primeni ova dva načela.

Nezavisnost sudstva

Sudska nezavisnost proklamovana je najvišim pravnim aktom – ustavom. Nezavisnost sudstva, kao institucije, i nezavisnost sudija, kao ličnosti, ne mogu se zasnivati samo na ustavnoj proklamaciji da su sudovi samostalni i nezavisni u svom radu. Samostalnost i nezavisnost rada sudova mora biti zaštićena širim sistemom garancija. On se ustanovljava radi stimulisanja samog sudstva da bude nezavisno, ali i jačanja svesti građana da je ono odista nezavisno. Taj sistem pokazuje ne samo koliko je jedna država pravna, nego i kulturna²⁰. Kao kulturno dobro, ove garancije su uzdignute na nivo civilizacijskih standarda, o čemu svedoče “Univerzalna deklaracija”²¹ i “Osnovna načela”²².

---

²⁰ Opširnije o ovome videti kod dr Zorana Ivoševića “Nezavisno i pravедno sudstvo u nezavisnoj Srbiji”.

²¹ Univerzalna deklaracija o nezavisnosti pravosuđa usvojena u Montrealu 1983. godine.

²² Osnovno načela o nezavisnosti sudstva usvojenog u Milanu 1985. godine.

Pravično sudstvo

Zavisno od vremena i kulture društvo propisuje pravne norme koje bi služile ostvarivanju pravde. Pravda je trajan pojam sa promenljivom sadržinom, koji uvek traži da mu se pravni poredak prilagođava. Osnovni rekvizit tog prilagođavanja je pravičnost. Ona se izvodi iz pravde i služi njenom ostvarivanju. Ali, pravičnost ne deluje sama od sebe. Ona je u rukama suda, koji kao posrednik između propisa i stvarnosti, uvodi pravdu i pravni poredak, vezujući je za pravu normu. Time sud ne stvara pravo, već ga stvaralački primenjuje na konkretan slučaj. Ukoliko sud svoje presude donosi u skladu sa propisanim zakonima bez mogućih uticaja interesnih grupa: ekonomskih, političkih, verskih, etničkih onda će to biti dobra garancija za ostvarivanje profesionalnog ugleda sudova.

Iz svega ovoga sledi da ugled sudija kao nosilaca ove vlasti upravo zavisi od toga u kojoj meri se pridržavaju ovih načela. Moguće posledice sa kojima se usled ne pridržavanja datih kodeksa suočava društvo, jesu ne samo umanjen ugled sudija i sudstva već i obezvređivanje samog sistema.

Osnovnim pokazateljima ugleda sudija poslužiće stavovi građana o tome:

- Koliki bi trebalo da bude ugled sudija;
- U kojoj meri je ugled važan za status sudija;
- Da li dužina trajanja procesa utiče na ugled sudije;

Stavovi građana o nepristrasnosti sudija

U periodu od donošenja Ustava SFRJ 7.4.1963. sudstvo Srbije je bilo u sistemu jedinstva vlasti, gde su sva tri nivoa vlasti, iako Ustavom podvojeni, kontrolisani od strane KPJ. Jedan od dominantnih pogleda na pravo je bio da se zaštita prava sprovodi kroz državnu kontrolu, koji je postignut uspostavljanjem jedinstva državne vlasti, uz ideološku dominaciju jednostranačkog parlamenta, što je u mnogome uticalo na gubitak nezavisnosti i samostalnosti sudstva i sudija. Nepristrasnost sudija i suđenja počinju da se uključuju u pojam nezavisnosti pogotovo posle Evropske konvencije o ljudskim pravima 1995. godine²³, kao razlog javlja se zahtev da sudija bude slobodan od bilo kakvih predrasuda i pritiska. Nepristrasnost podrazumeva odsustvo bilo kakvih političkih, ideoloških, religijskih, ekonomskih, istorijskih i drugih uticaja na sam proces suđenja kojim se obezbeđuje jednakost individua pred zakonom, tokom celog sudskog procesa.

²³ Law on the European Convention on Human Rights, 1995.

Nezavisnost sudstva podrazumeva nezavisno upravljanje, nezavisan budžetski sistem i nezavisno utvrđivanje opšteg okvira unutrašnjeg uređenja.²⁴ Nezavisnost sudija se ogleda u njihovoj mogućnosti da donose nepristrasne odluke, na osnovu sopstvene ocene činjenica i sopstvenog shvatanja zakona, bez ograničenja, uticaja, podsticaja, pritisaka, pretnji, mešanja ili intervencija neposrednih ili posrednih bez obzira od koga one dolazile i iz kojih razloga. Pre svega, nezavisnost bi trebalo da postoji u odnosu na druge oblike državne vlasti. Sudska nezavisnost predstavlja osnovni uslov za nepristrasnost sudija u vođenju konkretnih krivičnih postupaka. Najveću pretnju nezavisnom sudstvu je predstavljao neopravdan uticaj izvršne vlasti na sudstvo, suđenje i sudije. Prema članu 91. stav 1. Ustava Srbije, sudovi su samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata.

Prilično je teško operativno definisati (ne)pristrasnost pri donošenju odluka, odnosno kršenju načela nepristrasnosti. To se može utvrditi ukoliko je došlo do kršenja nekog formalnog pravila. Međutim, u mnogim slučajevima, ne postoje formalna pravila i donošenje odluke je diskreciono pravo državnog službenika.

Nepristrasnost²⁵

Sudija obavlja svoju funkciju i tretira sve strane u predmetu bez favoriziranja, pristrasnosti i predrasuda. Nepristrasnost se odnosi ne samo na odluku, nego i na postupak donošenja te odluke.

Primena:

2.1. Sudija se ponaša u sudu i van suda na način da održava i unapređuje poverenje javnosti i stranaka u nepristrasnost tog sudije i pravosuđa u celini.

2.2. Sudija se ponaša, u svojim privatnim ili službenim poslovima, na takav način da prilike u kojim bi bilo neophodno izuzeti ga iz sudskog postupka, svede na najmanju moguću meru.

2.2.1. Sudija može učestvovati u građanskim, dobrotvornim i verskim aktivnostima, pod uslovima:

(a) da izbegava svaku aktivnost ili vezu koja bi se mogla nepovoljno odraziti na njegovu nepristrasnost ili bi ga mogla omesti u vršenju sudske funkcije;

(b) da ne koristi prestiž svog položaja za prikupljanje sredstava, osim u sudske ili dobrotvorne svrhe;

(c) da izbegava svako učešće u aktivnostima koje bi mogle rezultirati sudskim sporovima;

²⁴ Dr Milan Škulić "Strategija pravne države", Putokaz, Decembar 2006.

²⁵ "Kodeks sudijske etike" www.hjpc.ba/dc/pdf/EKodeksSudB.pdf, : 30.03.2007.

(d) da ne daje pravne, niti savete u vezi finansijskih ulaganja.

2.2.2. Sudija se uzdržava od članstva u grupama i organizacijama ili učešća u javnim diskusijama kojima se, po mišljenju javnosti, podriva poverenje u nepristrasnost sudije i pravosuđa uopće.

2.2.3. Sudija neće:

(a) biti član političkih stranaka;

(b) prisustvovati političkim skupovima i manifestacijama;

(c) davati priloge političkim strankama ili kampanjama;

(d) javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde;

e) potpisivati peticije koje bi mogle imati uticaja na neku političku odluku.

2.2.4. Sudija se uzdržava od ponašanja koje bi moglo kod javnosti izazvati utisak da je sudija politički aktivan.

2.2.5. Sudija će uzeti u obzir da bi politička aktivnost članova njegove uže porodice mogla imati uticaja na njegovu pristrasnosti, u kom slučaju će zatražiti svoje izuzeće.

2.3. Sudija, u svojim ličnim odnosima s pripadnicima pravne profesije, izbegava situacije koje bi opravdano mogle izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost.

2.4. Sudija ne daje bilo kakav komentar u javnosti ili privatno, kako u vezi predmeta u kojem postupaju, tako i predmeta u kojem bi mogao postupati, a koji bi opravdano mogao izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost.

2.5. Sudija će zatražiti svoje izuzeće ako kod javnosti može stvoriti utisak da nije u stanju odlučivati o predmetu nepristrasno, kao i kada to sam oceni.

Opravdanost i cilj projekta

Da bi došli do odgovora koliko je (ne)poverenje u sudsku vlast, potrebno je ispitati: **stavove građana o korupciji u sudstvu** radi utvrđivanja opšteg viđenja stanja stvari i iskorišćavanja dobijenih podataka sa ciljem preuzimanja adekvatnih mera povodom rešavanja postojećeg problema u instituciji sudstva. Naravno povećani stepena korupcije direktno utiče na nivo poverenja građana u instituciju sudstva.

Profesionalni ugled kao jednu od glavnih odlika pravosudnog sistema i sudija kao nosilaca te vlasti. U društvu koje se razvija na čvrstim temeljima dominantnu ulogu igra vladavina zakona, koju bi, trebalo da osiguraju i sudije, neophodno je ispitati koliko je naša trenutna realnost u skladu sa ovim zadacima. Da bi sudije zadobile poverenje naroda, oni moraju slediti kako zakon tako i kodeks profesionalne etike. Jedan od ciljeva istraživanja profesionalnog ugleda je da otkrije i pokaže koliko građani vrednuju ugled i smatraju ga neophodnim.

Istraživanje stavova građana o nepristrasnosti sudija i samog procesa suđenja pruža uvid u postojeće poverenje građana u instituciju pravosuđa, što takođe može služiti kao putokaz u budućim reformama pravosuđa. Poverenje se stiče jačanjem ugleda, časnim životom, nepristrasnim suđenjem, integritetom, dostojanstvom i odvažnošću.

OPIS ISTRAŽIVANJA

Trajanje i plan aktivnosti

Projekat je trajao devet meseci od septembra 2007. do juna 2008. godine. Tokom istraživanja bile su ostvarene sve predviđene aktivnosti vezane za izradu projekta. Raspored aktivnosti vidljiv je na tabeli koja sledi.

Aktivnost	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	Januar	Februar	Mart	April	Maj
<i>A</i>									
<i>B</i>									
<i>C</i>									
<i>D</i>									

(A) Priprema anketnih pitanja, klasifikacija i izrada anketnih listova

Ova aktivnost obuhvata saradnju studenta Pravnog fakulteta i Fifozofskog fakulteta iz Niša. U toku saradnje pripremljena su pitanja na osnovu kojih su odrađene zadate teme projekta kao što su poverenje, korupcija, nepristrasnost i ugled sudija.

(B) Sprovođenje ankete

U toku ove faze istraživanja izvršena je instruktaža naših anketara. Od svakog anketara se zahtevalo da u toku svakog anketiranja posvete punu pažnju svakom od anketiranih lica posebno, kako bi se došlo do što preciznijih odgovora. Popunjavanje anketa vršili su studenti, na osnovu odgovora koje su dobijali od anketiranih lica.

(C) Analiza dobijenih rezultata

Ova aktivnost obuhvatala je zajednički rad studenata u proveri popunjenih anketa i izradi konačnih rezultata istraživanja a na osnovu dobijenih odgovora. Konačni rezultati će biti tabelarno i procentualno izraženi.

(D) Izrada, štampanje i objavljivanje dobijenih rezultata

Ova aktivnost obuhvata pripremu i izradu studije, koja pored teorijskog uvoda u problematiku kojom se bavi ovaj projekat i interpretacije dobijenih rezultata, sadrži i stavove istraživača o tome, na koji način treba uticati na unapređenje pravosudnog sistema u Republici Srbiji.

Uzorak, organizacija i tok istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u periodu avgust-septembar 2007. godine na uzorku od 434 ispitanika. Ukupna populacija grada Niša podeljena je na pet geografskih celina koji su se poklapale sa već postojećim administrativnim zonama – opštinama. Istraživanje je obuhvatalo pet opština: Medijana, Palilula, Pantelej, Crveni Krst, Niška Banja.

Pre početka istraživanja sa spiska tako formiranih zona vrši se slučajno uzorkovanje svih jedinica posmatranja.²⁶ Upitnik se sastojao od 25 pitanja, koja su se pored osnovnih podataka – pola, godina starosti, nivoa obrazovanja i zanimanja predstavljala operacionalizovane indikatore percepcije i iskustva korupcije, poverenja u sudstvo i ugleda sudija.

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Od osnovnih informacija o ispitanicima prikupljeni su podaci o polu, starosti ispitanika, nivou obrazovanja i radnom mestu (tabele u Prilogu na kraju knjige).

²⁶ Takođe smo izvršili proporcionalne podele po opštinama na osnovu broja stanovnika po opštinama i došli smo do sledećih rezultata.

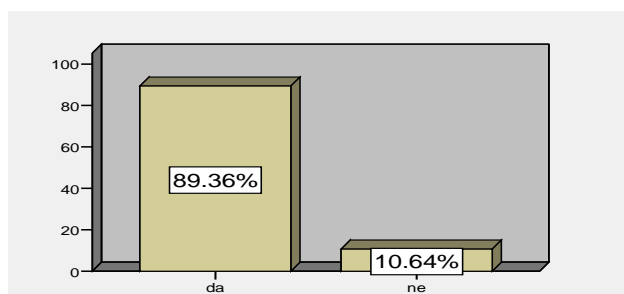
1. Medijana: stanovnika - 87.405 : broj anketiranih – 201 (145) *Putanja kojom bi se trebao kretati anketar.* **Ulice:** Sremska, Nikole Kopernika, Homoljska, 21. Maja, Ustanička, N. Kopernika, Bledska, 21. maja, Vranjska, V. Miloševića, Radnih brigada. **2. Palilula:** stanovnika - 72.165 : broj anketiranih – 172 (120) *Putanja kojom bi se trebao kretati anketar.* **Ulice:** Čičanska, Milana Rakića, Rasadnik, Stara Žel. Kolonija, Stanoja Bunuševca, Božidarčeva, Starca Vujadina, Sindikalni stanovi. **3. Pantelej:** stanovnika - 42.137 : broj anketiranih - 101 (71) *Putanja kojom bi se trebao kretati anketar.* **Ulice:** Milovana Glišića, dr Vojislava Vučkovića, Kninska, Knjaževačka, Ilije Birčanina, dr Vojislava Vučkovića, Vinička, Knjaževačka, Vojvodanska, Vase Pelagića, Knjaževačka, Radivoja Domanovića. **4. Crveni Krst:** stanovnika - 33.452 : broj anketiranih - 80 (62) *Putanja kojom bi se trebao kretati anketar.* **Ulice:** Mariborska, Gradskopoljska, Mariborska, Narodne medicine, Mariborska, Trudbenička, Mariborska, Sinjska, Mariborska, Isidore Sekulić. **5. Niška Banja:** stanovnika - 15.359 : broj anketiranih - 37 (26) *Putanja kojom bi se trebao kretati anketar.* **Ulice:** Jovana Jovanovića, I. G. Kovačića, Prosvetna, V. Babun., Jovana Popovića.

Naši anketari su prošli zadatom putanjom i napravili su popis stambenih jedinica. Popis stambenih jedinica nam je omogućio da uz pomoć programa Random (RANDOM.ORG - True Random Number Service), nasumično izvučemo one stambene jedinice koje će biti anketirane, tom prilikom smo izvukli i odgovarajući broj zamena.

Upitnikom se tragalo za indikatorima percepcije i iskustva korupcije u sudstvu, stavovima o poverenju u instituciju sudstva i ugledu sudija.

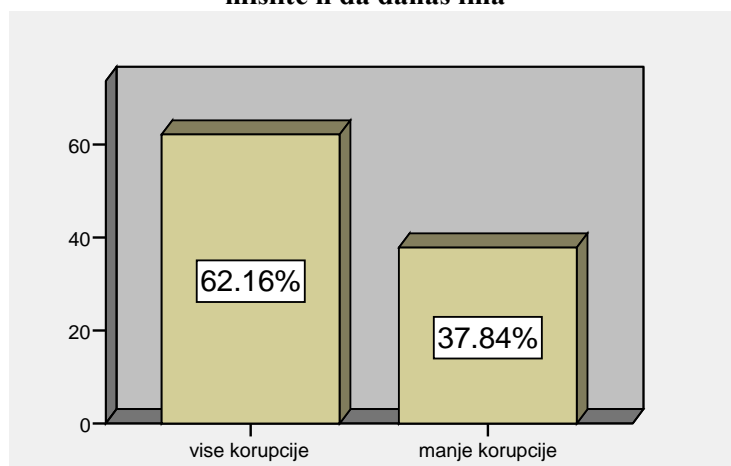
Što se tiče percepcije korupcije skoro 90% ispitanika misli da se poslovi lakše završavaju, ako se ponudi mito novac ili neka druga usluga. Upitani da procene da li je sada više korupcije ili pre deset godina oni u čak 62,16 % slučajeva smatraju da danas ima više korupcije nego ranije uprkos tome što su neke mere za smanjivanje korupcije u Srbiji prisutne.

Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga

Sl. 1

Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

Sl 2.

Kada su iznosili informacije i stavove o iskustvu korupcije ispitanici su to činili na osnovu sledećih pitanja.

- **Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze?**

Na ovo pitanje više od dve trećine ispitanika je odgovorilo potvrdno (68,88%), dok je onih koji nikada nisu koristili ovakav vid pomoći pri rešavanju svojih problema 31,12%. Dugogodišnje propadanje državnih institucija i iskrivljena slika društvenih vrednosti uticale su na to da ljudi ne žele neizvesnost i da kada obavljaju neke poslove žele da se „osiguraju“ da oni budu izvršeni. Pored prikrivenih očekivanja, ponude i primanja mita postaju sve transparentniji i uobičajeni.

Gledajući obrazovnu strukturu ispitanika uočićemo da pripadnici srednjeg i višeg obrazovanja prednjače u korišćenju veze pri obavljanju poslova. Za razliku od njih pripadnici nižeg obrazovanja su podeljeni po ovom pitanju. Naime, 44,8% je završilo neki posao preko veze, dok 55,2% to nikada ne čini. Zanimljivo je to da je više od polovine ispitanika visokog obrazovanja (68,8%) koristilo svoje veze pri obavljanju poslova. Moguće objašnjenje ovakvih nalaza jeste da su „veze“ dostupnije onima sa višim obrazovanjem, dok ljudi sa nižim obrazovanjem teže stupaju u komunikaciju sa osobama na položajima koji bi mogli biti predmet korupcije.

Ispitanici srednjih godina (72.9%) koriste svoje veze više nego mlađi (64.3%) i stariji (64.2%) ispitanici. Takav rezultat možemo pripisati činjenici da su ljudi srednjih godina poslovno aktivni, pa im ovaj način završavanja poslova nije stran jer se svakodnevno nalaze u toj situaciji.

Polazeći od pseudoklasa koje su konstruisane polazeći od radnog mesta i obrazovanja ispitanici koji pripadaju nižoj (pseudo)klasi su se najviše koristili ovim vidom pomoći, dok im je srednja klasa jako blizu. Iznenađenje je viša klasa ge su ispitanici u zaostatku, jer je samo 8.9% od ukupnog broja ispitanika priznalo da je obavilo neki posao preko veze.

Uviđamo da nema većeg odstupanja s obzirom na različite kategorije ispitanika.

- **Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito?**

Zabrinjavajuće je visok procenat onih koji su se *nekada našli u situaciji da neko od njih očekuje da ponudi ili primi mito* - 63.57%, dok je nešto više od jedne trećine ispitanika odgovorilo odrično na ovo pitanje – 36.43%. Dugogodišnje propadanje državnih institucija i iskrivljena slika društvenih vrednosti uticale su na to da ljudi ne žele neizvesnost i da kada obavljaju neke poslove žele

da se „osiguraju“ da oni budu izvršeni. Pored prikrivenih očekivanja, ponude i primanja mita postaju sve transparentniji i uobičajeni.

Istraživanje je pokazalo da ne postoji značajna statistička veza između pola ispitanika i očekivanja da se ponudi odnosno primi mito, jer se po našem istraživanju 66.3% muškaraca i 60.8% žena do sada našlo u takvoj situaciji.

Kao i kod prethodnog pitanja, u pogledu starosne strukture, ispitanici srednje starosne dobi su se najčešće nalazili u situaciji da neko od njih očekuje da ponudi ili primi mito – njih 53.9%, zatim slede stari – 27.7%, dok su mladi najmanje bili u situaciji da im se to dogodi.

I klasna struktura prati isti statistički trend kao kod prethodnog pitanja. U situaciji da neko od njih očekuje da ponudi ili primi mito se našlo 115 (56.9%) ispitanika niže klase, 99 (67.8%) ispitanika srednje i 30 (68.1%) ispitanika više klase.

Posmatrajući obrazovnu strukturu, ispitanici nižeg obrazovanja su se najmanje susretali sa ovom neprijatnošću, dok su ispitanici srednjeg (61.8%) višeg (73.7%) i visokog obrazovanja (65.8%) itekako našli u situaciji da neko od njih očekuje da ponudi ili primi mito.

• **Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure?**

Iako se većina ispitanika u predhodnom pitanju izjasnila da su bili u situaciji sa neko od njih očekuje da ponudi ili primi mito, kod ovog pitanja rezultat je iznenađujuće drugačiji.

Više od polovine ispitanika (54.52%) se izjasnilo da nikada nisu dali poklon nekome u zamenu za uslugu, dok je njih 45.48% reklo da su to učinili. Upoređujući sa rezultatom prethodnog pitanja dolazimo do zaključka da ljudi smatraju da je korupcija uzela maha, ali kada se radi o njihovim ličnim iskustvima i priznanjima lažni moral ustupa mesto interesima pojedinaca.

Što se tiče polne strukture, primećuje se da u davanju poklona u zamenu za uslugu muškarci prednjače, dok je više žena reklo da nisu nikada dale poklon. To pokazuje da su žene ili poštenije od muškaraca ili da su i dalje manje zastupljene u društvenom životu.

Kao i kod predhodnih pitanja, kod starosne strukture rezultati su skoro isti. Ispitanici srednjih godina su aktivniji u davanju poklona da bi izbegli regularnu proceduru (48.2%), dok mladi i stari zaostaju na tom polju.

Što se tiče pseudo klase, ispitanici niže klase čak 59.9% nisu nikada dali poklon u zamenu za uslugu. Međutim, jako su interesantni rezultati kod srednje i više klase, gde je broj onih koji su dali poklon u zamenu za uslugu na koju nemaju pravo i oni koji to nisu učinili gotovo identičan.

Takav trend se prenosi i na podelu po obrazovanju. Zanimljivo je to da su rezultati približni i da se jako malo razlikuju. Ispitanici srednjeg (48.2%) i višeg (48.3%) obrazovanja imaju malu prednost u odnosu na ispitanike nižeg (41.4%) i visokog (36.7%) obrazovanja.

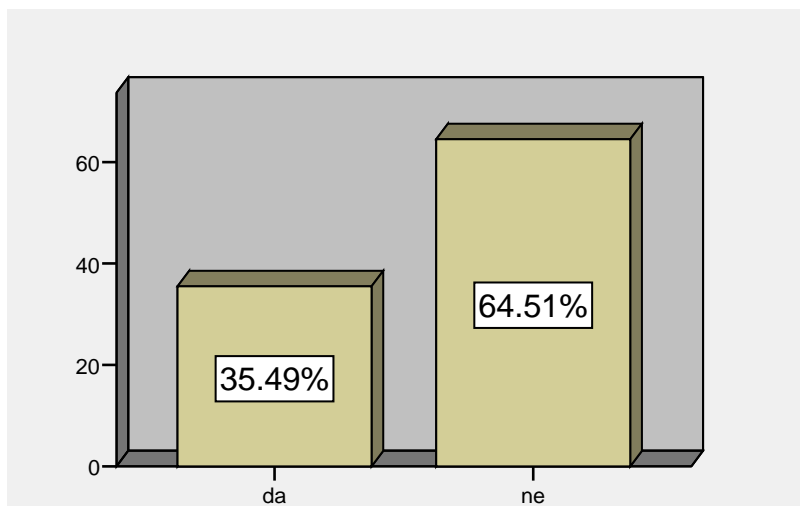
• **Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?**

Od ukupno ispitanog uzorka na ovo pitanje potvrđan odgovor dalo je 35% ispitanih, dok je 65% ispitanih dalo negativan odgovor. Primećujemo da ispitanici nerado govore o iskustvu korupcije iako je percipiraju u mnogo većem obimu.

S obzirom na pol, distribucija odgovora bila je sledeća: muškarci izjavljuju da je njih 37,6% bilo prinuđeno da da mito, iako to nisu želeli, dok je 62,3% dalo negativan odgovor.

Što se tiče ženske populacije, 33,3% ispitanog uzorka odgovara da je bilo prinuđeno da da mito i onda kada to nisu želeli, dok 66,6% odgovara da nije bilo u takvoj situaciji. Dakle nema razlike po polu kada se radi o iskustvu korupcije.

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?

Sl. 3

S obzirom na uzrast, (ispitanici su podeljeni na mlade, srednjih godina i starije) najviše potvrdnih odgovora može se uočiti kod osoba srednjih godina, i to 86, od ukupno 148 lica koja su dala potvrđan odgovor. Dodaje se da su ispitanici mlađeg uzrasta najmanje zastupljeni sa potvrdnim odgovorom, što se može uočiti na tabeli 1. Ovo je logično jer mladi još uvek nisu u situaciji “da završavaju poslove” koliko starije generacije.

Tabela 1 - Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?			
Starosna grupa	da	ne	Total
mladi	18 21,17%	67 78,8%	85 100%
srednjih godina	86 38,7%	136 61,3%	222 100%
stari	44 40%	66 60%	110 100%
<i>Total</i>	148 35,4%	269 64,6%	417 100%

S obzirom na zanimanje koje određuje (pseudo) klasnu pripadnost razlikujemo nižu, srednju i višu pseudoklasu. Uočena je tendencija da su potvrdne odgovore davale osobe niže klase, i to od ukupno 135 ispitanika 72, odnosno, a da je frekvencija tog odgovora srazmerno opadala krećući se prema višim klasama, što se jasno može uočiti na tabeli 2.

Tabela 2 - Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	72 36%	128 64%	200 100%
srednja	46 31,7%	99 68,3%	145 100%
viša	17 38,6%	27 61,4%	44 100%
<i>Total</i>	135 34,7%	254 65,3%	389 100%

Imajući u obzir obrazovni status ispitanika, najviše potvrđenih odgovora na ponuđeno pitanje dala su lica višeg obrazovanja, i to 42,1%, a najmanje osobe visokog obrazovanja 29,5%, što se može uočiti na tabeli 3.

Tabela 3 - Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli					
Stepen obrazovanja	da		ne		Total
niže	11	37.9%	18	62.1%	29 100.0%
srednje	90	35.7%	162	64.3%	252 100.0%
više	24	42.1%	33	57.9%	57 100.0%
visoko	23	29.5%	55	70.5%	78 100.0%
	148	35.6%	268	64.4%	416 100.0%
<i>Total</i>	100.0%		100.0%		100.0%

Sledeće pitanje koje je predmet analize je:

- **Kako biste reagovali ako neko ponudi izvesnu svotu novca da bi:**
  - ostvario neku lekarsku intervenciju
  - položio ispit
  - obavio pregled preko reda
  - ubrzao izdavanje isprava/dozvola
  - ubrzao sudski proces koji suviše dugo traje
  - dobio informacije o tenderu koje ga stavljaju u povlašćeni položaj
  - izbegao kaznu zbog saobraćajnog prekršaja
  - obezbedio zaposlenje

U okviru ovog pitanja ponuđeno je više situacija i četiri vrste odgovora.

Ponuđeni odgovori bili su :

- osudio bih onoga ko daje ili nudi
- osudio bih onoga ko prima ili traži
- osudio bih oboje
- mislim da je to prihvatljiv način da se reši problem

Sledi tabelarni prikaz situacija i odgovora, kao i frekvencija pojedinačnih odgovora na konkretna pitanja.

- **Tabela 4 - Kako biste reagovali ako neko ponudi izvesnu svotu novca da bi:**

	osudio bih onoga ko daje ili nudi	osudio bih onoga ko prima ili traži	osudio bih oboje	mislim da je to prihvatljiv način da se reši problem
ostvario neku lekarsku intervenciju	8.67%	49.64%	33.98%	7.71%
položio ispit	7.21%	37.02%	49.76%	6.01%
obavio pregled preko reda	12.50%	33.41%	41.59%	12.50%
ubrzao izdavanje isprava/dozvola	10.17%	28.33%	50.61%	10.90%
ubrzao sudski proces koji suviše dugo traje	8.41%	29.81%	44.71%	17.07%
dobio informacije o tenderu koje ga stavljaju u povlašćeni položaj	12.50%	22.60%	57.93%	6.97%
izbegao kaznu zbog saobraćajnog prekršaja	9.40%	32.05%	46.51%	12.05%
obezbedio zaposlenje	6.47%	31.18%	44.60%	17.75

Na osnovu dobijenih rezultata, jasno se može zaključiti da u većini situacija, kao što je recimo situacija POLAGANJA ISPITA ili UBRZANO IZDAVANJE ISPRAVA ILI DOZVOLA, najviše je zastupljen odgovor OSUDIO BIH OBOJE, što ukazuje da veći deo uzorka smatra da su oba aktera, koja podrazumevaju, davanje i primanje mita jednako odgovorni za pojavu korupcije.

U nekim situacijama, kao što je UBRZANJE SUDSKOG PROCESA KOJI I SUVIŠE DUGO TRAJE, zanimljivo je da je veći broj ispitanih (17,07%) mišljenja da je to prihvatljiv način da se reši problem, od onih čiji je stav bio da osuđuju onog ko daje ili nudi mito (8,41%), dok 44,71% ispitanih odgovara da di osudilo oboje.

Ono što je veoma interesantan podatak, pored toga Što bi osudili oboje, je to, da većina ispitanika odgovara da bi osudila Onoga ko traži ili prima mito, što se jasno može i uočiti i na tabeli.

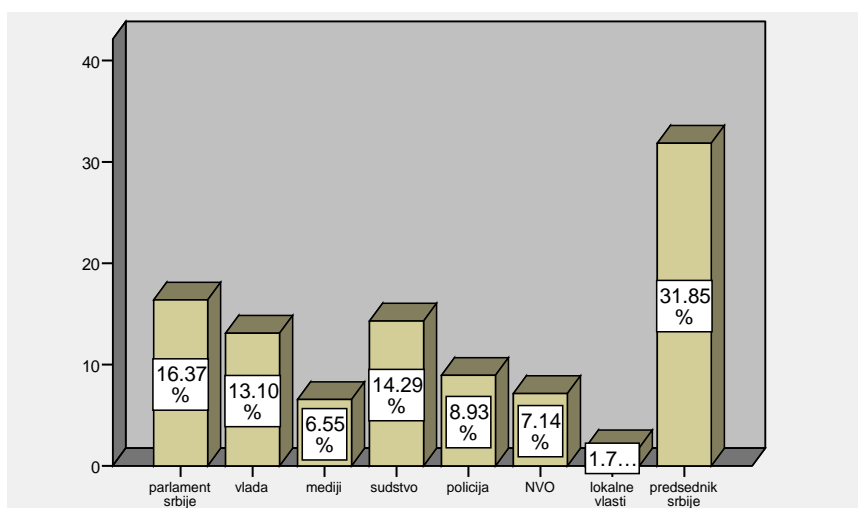
Kada je reč, recimo o izbegavanju kazne zbog saobraćajnog prekršaja, najveći broj ispitanih (46,51%) odgovara da bi osudili oboje, dok 12,05% smatra da je to prihvatljiv način da se problem reši.

Pored navedenih analiza, jasno se uočava da u prvoj navedenoj situaciji, kada je reč o ostvarenju lekarske intervencije, najveći broj ispitanih, anketiranih građana (49,64%) odgovara da bi osudili onoga "ko prima ili traži mito", dok kod pitanja "da bi obavio pregled preko reda", najveći broj anketiranih (41,59%) odgovara da bi osudilo oboje, a 33,41% smatra da treba osuditi onoga ko prima ili traži, dok na drugoj strani imamo 12,50% anketiranih koji smatraju da je to prihvatljiv način da se problem reši.

Pored toga, anketa pokazuje da je nivo korupcije u zdravstvu veoma veliki, te na osnovu te činjenice, veliki broj anketiranih 49,64%, zato i osuđuje onog ko traži i prima mito, jer smatraju da ukoliko ne daju mito lekaru, koji im naravno, posredno ili neposredno traži novac ili neku drugu uslugu, ili im na neki drugi način ukazuje da trebaju dati novac ili neku drugu stvar, da bi za uzvrat dobili odgovarajuću i adekvatnu zdravstvenu zaštitu, ne mogu istu i dobiti.

• U pitanju u kome su se ispitanici izjašnjavali: *Koja institucija zaslužuje najviše poverenje građana*, ispitanici su odgovarali na sledeći način:

Molimo Vas navedite pet institucija koje zaslužuju najviše poverenje građana

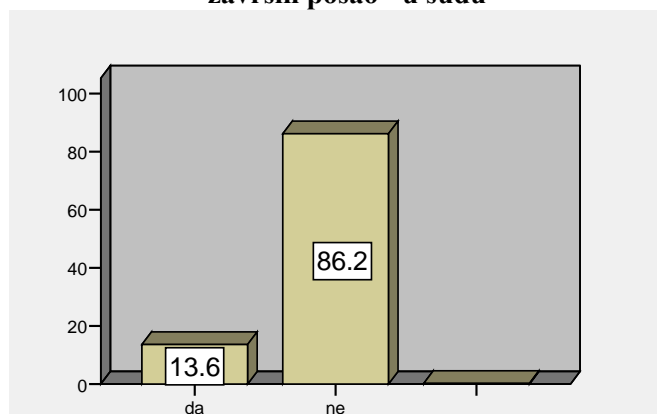
Sl. 4

Najviše poverenje ispitanika dobio je Predsednik Repulike Srbije, kao institucija, skoro 32% ispitanog uzorka je tako odgovorilo, s' tim što su najviše poverenja dali predstavnici niže klase, i to njih 43 od 98 ispitanih, što iznosi 43,8%, dok je srednja klasa takođe najviše poverenja dala Presedniku Republike kao instituciji, ali u nešto manjem procentu i to 41,8%, dok viša klasa takođe najviše poverenja poklanja Presedniku Republike, ali svega 14,2%.

Na drugom mestu poverenje ispitanika zauzima Parlament Republike Srbije, i to 16,37%, zatim Sudstvo 14,29%, Vlada 13,10%, Policija 8,93%, NVO 7,14%, dok Mediji i NVO zaslužuju najmanje poverenja ispitanika svega 6,55%, odnosno 1,7% .

- **Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše „završili posao“ u sudu?**

**Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše
"završili posao" u sudu**

Sl. 5

Od ukupno ispitanog uzorka na ovo pitanje potvrđan odgovor dalo je 13,6% ispitanih, dok je 86,2% ispitanih dalo negativan odgovor.

**Tabela 5 - Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše
"završili posao" u sudu**

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu					
pol	da	ne	8	Total	
muški	33 15,78%	175 83,73%	1 0,49%	209 100%	
ženski	24 11,43%	186 88,57%	0 0%	210 100%	
<i>Total</i>	57 13,60%	361 86,15%	1 0,25%	419 100%	

Obzirom na pol, distribucija odgovora na ovo pitanje bila je sledeća:

Muškarci percipiraju tako, da bi njih 15.78 % dalo novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu, dok je 84,73 % dalo negativan odgovor.

Što se tiče ženske populacije, 11,43 % ispitanog uzorka odgovara da bi dalo novac kako bi brže/lakše "završili posao" u sudu, dok 88,57% odgovara da to ne bi uradio. (tab.5)

Tabela 5.1- Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu					
starosna grupa	Da	ne	8	Total	
mladi	7 8,13%	78 90,69%	1 1,18%	86	100%
srednjih godina	37 16,66%	185 83,33%	0 0%	222	100%
stari	13 11,71%	98 88,29%	0 0%	111	100%
<i>Total</i>	57 13,60%	361 86,15%	1 0,25%	419	100%

Uzevši u obzir uzrast ispitanika, gde razlikujemo ispitanike koji su mladi, zatim one srednjih godina i one starije, najviše potvrdnih odgovora na ovo pitanje dale su osoba srednjih godina, i to 16,66 %. (tab. 5.1)

Tabela 5.2 - Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu				
pseudoklasa	da	Ne	8	Total
niža	20 9,85%	182 89,65%	1 0,50%	203 100%
srednja	23 15,97%	121 84,03%	0 0%	144 100%
viša	11 25,58%	32 74,42%	0 0%	43 100%
<i>Total</i>	54 13,85%	335 85,90%	1 0,25%	390 100%

Obzirom na zanimanje koje određuje klasnu pripadnost, uočena je tendencija da su veći broj od ukupnog broja potvrdnih odgovora davale osobe nižih klasa (skoro po 40% svaka), a samo 20,3 % pripadnika više klase. (tab.5.2)

Tabela 5.3 - Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

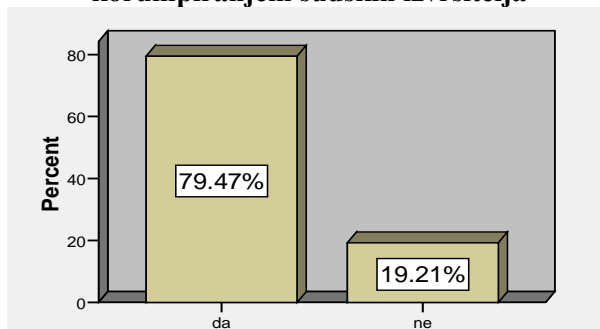
Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu			
Obrazovne grupe	da	ne	Total
niže	0 0.0%	29 100.0%	29 100.0%
srednje	32 12.7%	219 86.9%	252 100.0%
više	11 19.0%	47 81.0%	58 100.0%
visoko	14 17.7%	65 82.3%	79 100.0%
<i>Total</i>	57 13.6%	360 86.1%	418 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

Imajući u obzir obrazovni status ispitanika, najviše potvrđnih odgovora na ponuđeno pitanje dala su lica višeg obrazovanja, i to 19 %, dok ni jedna osoba niže obrazovne grupe nije dala potvrđan odgovor.

Interesantna je činjenica da ispitanici ne žele da govore o svojim ličnim iskustvima korupcije i da se većina izjasnila da zaključuje na osnovu iskustava drugih. Uzrok ovome može biti pored moralne komponente i zakon po kome je i davanje mita krivično delo. To sve dovodi do toga da se ljudi plaše da govore otvoreno o korupciji što samo pomaže da se ova negativna pojava dublje ukorenjuje u društvo. Takođe, većina smatra da „više“ može da dobije ukoliko primeni neki od aktuelnih oblika korupcije i o tome čuti nego da se bori protiv nje.

- **Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?**

Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja

Sl. 6

Od ukupno ispitanog uzorka na ovo pitanje potvrđan odgovor dalo je 79,47% ispitanih, dok je 19,21% ispitanih dalo negativan odgovor.

S obzirom na pol, prilikom davanja odgovora na ovo pitanje, ispitanici su dali skoro identične odgovore, što se može zaključiti iz priložene tabele. (tab.14.2)

Isto tako, kada se uzme u obzir starosna dob ispitanika, na osnovu koje su ispitanici podjeljeni u tri kategorije (mladi, srednjih godina i stari), može se uvideti da sve kategorije podjednako ocenjuju postojanje korupcije u radu sudskih izvršitelja. (tab.14.3)

Obzirom na zanimanje koje određuje klasnu pripadnost, najmanje negativnih odgovora na ovo pitanje, dale su osobe više klase i to samo 15,39%, za razliku od ispitanika niže klase od kojih je negativan odgovor dalo čak 22,29%, uzevši u obzir broj ispitanika u okviru određene klase. (tab.14.4)

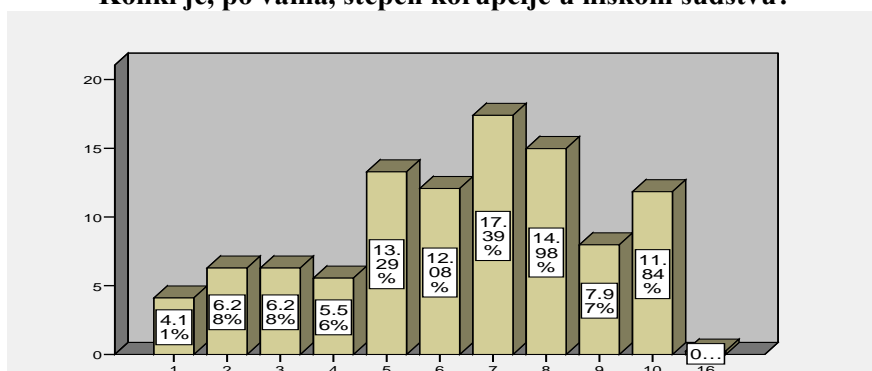
Imajući u obzir obrazovni status ispitanika, kod osoba srednjeg obrazovanja je zastupljen nešto veći procenat negativnih odgovora na ovo pitanje (21,2%), a kod osoba visokog obrazovanja samo 12,7% negativnih odgovora, dok se kod osoba srednjeg i višeg obrazovanja ovaj procenat kreće oko 20%. (tab.14.5)

Prilikom ocenjivanja rezultata dobijenih na osnovu odgovora ispitanika na ovo pitanje, može se pretpostaviti da je ispitanicima poznato, da se izvršenje sudske presude može odložiti korumpiranjem sudskih izvršitelja, s tim što ispitanici niže pseudo klase i nižeg obrazovanja o tome spremnije odgovora, nego li pripadnici više pseudo klase i visokog obrazovanja.

- **Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu?**

(zaokružite broj na skali od 1 do 10, gde je 1 odsustvo svake korupcije, a 10 potpuna korupcija)

Koliki je, po vama, stepen korupcije u niškom sudstvu?

Sl. 7

Na pitanje, koliki je, po mišljenju ispitanika, stepen korupcije u niškom sudstvu, ispitanici su imali priliku da ocene ocenama od 1 do 10 stepen korupcije, a na osnovu svog iskustva. Kod ovog pitanja najveći broj ispitanika je stepen korupcije ocenio ocenom 5 ili višom ocenom od 5, a veoma mali broj (samo 23 %) ocenama ispod 5, što može ukazati da po mišljenju ispitanika, ne samo da korupcija postoji, već i da je njen stepen veoma visok. (sl. 7)

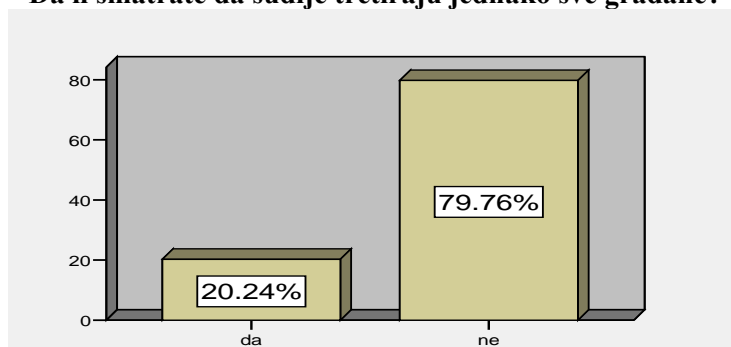
Obzirom na pol, prilikom davanja odgovora na ovo pitanje, može se zaključiti da su pripadnici različitih polova davali približno iste idgovore, što se može zaključiti iz priložene tabele.

Uzevši u obzir uzrast ispitanika, gde razlikujemo ispitanike koji su mlađi, zatim one srednjih godina i one starije, najviše ocene o stepenu korupcije dale su osobe srednjih godina, od kojih su njih 34 ili 15,53% stepen korupcije ocenile sa ocenom 7, dok je njih čak 42 ili 19,18%, stepen korupcije ocenilo ocenom 8, za razliku od ostalih grupa kod kojih uočavamo umerenije razlike između datih ocena.

Obzirom na zanimanje koje određuje klasnu pripadnost, uočeno je da su osobe niže klase ocenjivale stepen korupcije višim ocenama, a kako se od niže ide ka višoj klasi procenat višeg ocenjivanja stepena korupcije drastično opada. Tako npr., od osoba koje su stepen korupcije ocenile ocenom 6, njih 54,1% pripada nižoj klasi, 35,4% pripada srednjoj, a samo 10,5% višoj klasi.

Uzimajući u obzir obrazovni status ispitanika, ne mogu se uočiti neke bitnije oscilacije u davanju odgovora na ovo pitanje, osim, kao što je već ranije zapaženo, da su ocene o stepenu korupcije dosta visoke.

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane?

Sl. 8

Na pitanje, da li ispitanici smatraju da sudije jednako tretiraju sve građane, čak 79,76% ispitanika dalo je negativan odgovor.

Tabela 6 – Da li smatrate da sudije jednako tretiraju sve građane

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
pol	da	ne	Total
muški	44 21,05%	165 78,95%	209 100%
ženski	41 19,43%	170 80,57%	211 100%
<i>Total</i>	85 20,23%	335 79,77%	420 100%

S obzirom na pol, prilikom davanja odgovora na ovo pitanje, može se zaključiti da su pripadnici različitih polova dali skoro identične odgovore, što se može zaključiti iz priložene tabele.

Tabela 6.1 - Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane?

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	14 16,09%	73 83,91%	87 100%
srednjih godina	44 19,73%	179 80,27%	223 100%
stari	27 24,54%	83 75,46%	110 100%
<i>Total</i>	85 20,23%	335 79,77%	420 100%

Uzevši proporcionalno u obzir uzrast ispitanika, takođe se može zaključiti da su pripadnici različitih starosnih grupa davali približno iste ocene odgovarajući na ovo pitanje.

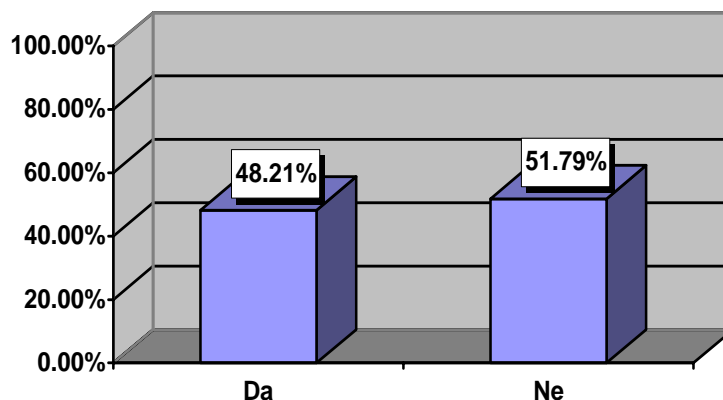
Tabela 6.2 Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane?

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	44 22%	156 78%	200 100%
srednja	33 22,44%	114 77,56%	147 100%
viša	5 11,36%	39 88,64%	44 100%
<i>Total</i>	82 20,97%	309 79,03%	391 100%

Obzirom na zanimanje koje određuje klasnu pripadnost, interesantno je da ja čak 88,64% osoba više pseudoklase odgovorilo negativno na ovo pitanje, dok je samo njih 11,36% odgovorilo pozitivno, dok su ostale dve klase, niža i srednja, približno isto odgovorile na ovo pitanje. (tab.6.2)

Sl. 9

Od ukupno 419 ispitanika 202 je odgovorilo “DA” ili 48,21% dok je 217 odgovorilo “NE” ili 51,79%. Više od polovine ispitanika nije imalo posla sa sudom.

Tabela 6.4 - Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
Pol	da	ne	Total
muški	120	90	210
ženski	82	127	209
<i>Total</i>	202	217	419

210 ispitanika su muškog pola od toga 120 je odgovorilo “DA” ili 57,14% dok je 90 odgovorilo “NE” ili 42,86%. 209 ispitanika je ženskog pola od toga 82 je odgovorilo “DA” ili 39,23% dok je 127 odgovorilo “NE” ili 60,77%. Ovde vidimo da su muškarci imali više posla sa sudom. Više muškaraca je u javnoj sferi društva. Kada su u pitanju krivična dela, kriminološka istraživanja pokazuju da je odnos izvršilaca je 1:4 u “u korist” muškaraca. Što se tiče građanske sfere, kod nas još uvek ravnopravnost polova nije na zadovoljavajućem nivou tako da su uglavnom muškarci pojavljuju kao vlasnici stvari/nekretnina, naslednici tj. imaooci prava, kao takvi su legitimisani da se pojave pred sudom. Patrijarhat je i dalje ukorenjen u svesti našeg naroda kao prihvatljiv princip društvenog ponašanja. Broj žena je manji ili ograničen samo na pojedine segmente društva, tako da je veća verovatnoća da između muškaraca nastaju sporovi u raznim sferama imovinskopravnih relacija.

Tabela 6.5. Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
Obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	17 60.7%	11 39.3%	28 100.0%
srednje obrazovanje	111 44.0%	141 56.0%	252 100.0%
više obrazovanje	33 56.9%	25 43.1%	58 100.0%
visoko obrazovanje	41 51.3%	39 48.8%	80 100.0%
Total	202 48.3%	216 51.7%	418 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

Kada su u pitanju ispitanici podeljeni u grupe po nivou obrazovanja od ukupno 418 ispitanika 28 su nižeg obrazovanja ili 6,69%, 252 su srednjeg ili 60,29%, 58 višeg ili 13,88%, 80 su visokog ili 19,13%. U okviru grupe niže obrazovanje 17 ispitanika je odgovorilo "DA" ili 60,7% dok je 11 odgovorilo "NE" ili 39,3%. U okviru grupe srednje obrazovanje 111 ispitanika je odgovorilo "DA" ili 44% dok je 141 odgovorilo "NE" ili 56%. U okviru grupe više obrazovanje 33 je odgovorilo "DA" ili 56,9% dok je 25 odgovorilo "NE" ili 43,8%. U okviru grupe visoko obrazovanje 41 ispitanik je odgovorio "DA" ili 51,3% dok je 39 ispitanika odgovorilo "NE" ili 48,8%. Ispitanici u grupi niže obrazovanje su imali najviše posla sa sudom dok su ispitanici u grupi srednje obrazovanje imali najmanje. Što se tiče ispitanika u grupi sa nižim obrazovanjem može se reći da nisu dovoljno upoznati sa alternativnim metodama rešavanja sporova, ili da u najvećem broju vrše krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, što je pretpostavka.

Kada je u pitanju starosna struktura u grupi mladih je bilo 86 ispitanika ili 25,52%, srednjih godina 224 ili 53,46, starih 109 ili 26,01%. U okviru grupe mladih 20 ispitanika je odgovorilo "DA" ili 23,26% dok je 66 odgovorilo "NE" ili 76,74%. U okviru grupe srednjih godina 111 je odgovorilo "DA" ili 49,55% dok je 113 odgovorilo "NE" ili 50,45%. U okviru grupe stari 71 ispitanik je odgovorio "DA" ili 65,14% dok je 38 ispitanika odgovorilo "NE" ili 34,86. Najmanje posla sa sudom su imali mladi dok su najviše posla sa sudom imali stari. Mladi nemaju dovoljno životnog iskustva, tek kreću u život i sve prilike i neprilike koji on nosi. Stari su iskusniji i prošli su mnogo više u životu, stupaju u različite društvene odnose pa su imali i posla sa sudom.

U okviru tzv.pseudo klasa, niža obuhvata 201 ispitanika, srednja 145, viša 44. U okviru niže 99 je odgovorilo "DA" ili 49,25% dok je 102 odgovorilo "NE" ili 50,75. U okviru srednje 72 je odgovorilo "DA" ili 49,65% dok je 73 odgovorilo "NE" ili 50,35%. U okviru više 22 je odgovorilo "DA" ili 50% dok je 22 odgovorilo "NE" ili 50%.

Ovde su ispitanici imali približno jednako iskustvo sa sudom bez obzira u koju su pseudoklasu svrstani. Svi građani bez obzira na pseudoklasu stupaju u sporne ili pak nesporne društvene odnose, namerno ili slučajano, za čije je rešenje država propisala isključivu nadležnost sudova.

- **Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču:**

Tabela 7 - Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču:

	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	54	42	76	96	125	393
	13.7%	10.7%	19.3%	24.4%	31.8%	100.0%
Kolege	55	84	114	85	55	393
	14.0%	21.4%	29.0%	21.6%	14.0%	100.0%
zaposleni u sudu	87	82	106	72	47	394
	22.1%	20.8%	26.9%	18.3%	11.9%	100.0
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	25	38	48	93	196	400
	6.3%	9.5%	12.0%	23.3%	49.0%	100.0
ljudi iz privrednih krugova	46	40	56	111	142	395
	11.6%	10.1%	14.2%	28.1%	35.9%	100.0

Ovde se vidi da ispitanici u najvećem procentu 49,0% smatraju da ljudi na vlasti utiču na rad suda i odlučivanje sudija slede ljudi iz privrednih krugova 35,9% pa predsednik suda sa 31.8%. Svedoci smo kontraverzi koje prate sudske odluke koje zadiru u interesnu sferu ljudi iz političkih krugova i biznismena. Ustavni sud do skora nije ni postojao, a sada postoji u krnjem sastavu. Procesi se odugovlače a presude često nisu u skladu sa zakonom ili se zakon selektivno primenjuje. U medijima se vidi kako pojedini ljudi iz političkih krugova vrše pritisak na sud svojim izjavama. Određeni ljudi iz privrednih krugova su praktično nedodirivi jer uživaju podršku političara. Hapšenje predsednika jednog suda u Beogradu pod sumnjom da je vođa organizovane kriminalne grupe dodatno baca senku u javnosti na predsednike sudova uopšte. Tako da se stiče utisak da postoji sprega između ljudi na vlasti/iz političkih krugova, ljudi iz privrednih krugova i predsednika sudova.

Kada je u pitanju pol ispitanika muškarci smatraju da ljudi na vlasti/iz političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje u sudu dok najmanje utiču zaposleni u sudu 20,4%.

Kada su u pitanju žene imamo identičnu situaciju gde je 52,2% odgovorilo da ljudi na vlasti/iz političkih krugova imaju najviše uticaja na rad suda i odlučivanje sudija dok zaposleni u sudu 23,7% najmanje utiču.

Oba pola su izložena uticaju medija, tako da u tom smislu nema nekih odstupanja.

Mladi do 25 godina smatraju da ljudi iz vlasti/političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok zaposleni u sudu najmanje utiču 14,0%.

Ispitanici srednjih godina 50,5% smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok najmanje utiču zaposleni u sudu 23,0%.

Stari preko 55 godina smatraju u najvećem procentu da ljudi na vlasti/političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok najmanje utiču zaposleni u sudu 27,3.

Kada su u pitanju ispitanici sa nižim stepenom obrazovanja 44,8% smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova ima najveći uticaj na rad suda i odlučivanje sudija, dok zaposleni u sudu 20,7% imaju najmanji uticaj.

Ovde vidimo da 48,1% ispitanika smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok zaposleni u sudu 21,8% najmanje utiču.

Ispitanici sa višim stepenom obrazovanja u najvećem procentu 51,8% smatraju da ljudi na vlasti/iz političkih krugova imaju najveći uticaj na rad suda i odlučivanje sudija dok najmanje utiču zaposleni u sudu 12,7%.

Ispitanici sa visokim stepenom obrazovanja u najvećem procentu 52,2% smatraju da ljudi na vlasti/iz političkih krugova utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok zaposleni u sudu najmanje utiču 29,6%.

U okviru niže pseudoklase 50,8% ispitanika smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova utiču na rad suda i odlučivanje sudija dok najmanje utiču zaposleni u sudu 19,4%.

U okviru srednje pseudo klase situacija je identična u smislu da najveći procenat ispitanika smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova najviše utiču na rad suda i odlučivanje sudija 40,4% dok zaposleni u sudu najmanje utiču 26,1%.

Kada je u pitanju viša pseudoklasa čak 66,7 procenata smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova uticu na rad suda i odlučivanje sudija dok zaposleni u sudu najmanje uticu 25,0%. Najveći procenat više pseudo klase smatra da političari imaju najveći uticaj na rad suda verovatno zbog pozicija na kojima se nalaze i iskustava koje su imali, npr. da neki političar utiče na sudiju da ostvare neku korist koja nije u skladu sa zakonom.

Iz svih gore navedenih tabela može se uočiti da bez obrira na pol, godine, obrazovanje, pseudoklasu većina ispitanika smatra da ljudi na vlasti/iz političkih krugova imaju najviše uticaja na rad suda i odlučivanje sudija. Pojedini političari osuđuju lica protiv kojih je postupak u toku, ukoliko presuda nije po njihovoj volji onda negativno govore o sudijama i prete im reizborom, hapšenjem. Zataškavaju se razni skandali gde se političari pojavljuju kao glavni akteri, ljudi iz privrednih krugova kao njihovi sponzori. Sve ovo se odvija putem medija naočigled javnosti. Neki mediji su instrumentalizovani i objavljuju dezinformacije ili poluistine sve zarad veće gledanosti ili tiraža.

Ljudi koji imaju vlast ili novac imaju najveću moć u društvu. Neki to zloupotrebljavaju zbog slabosti institucija ili zbog isprepletanosti raznih interesa. Neke sudije nisu imune na takve uticaje.

• **Koja bi od navedenih zanimanja po Vašem mišljenju trebala da budu najuglednija?**

Ispitanicima je bila ponuđena lista od petnaest zanimanja od kojih je trebalo da izaberu pet, koja bi trebala da uživaju najviši ugled i da ih rangiraju po važnosti, od prvog do petog mesta.

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	1281
Profesor	936
Sudija	922
Naučnik	873
Političar	521
Sveštenik	304
Policijski inspektor	303
Oficir	207
Književnik	201
Inženjer	156
Privatni preduzetnik	153
Menadžer	73
Fudbaler	65
Glumac	55
Pevač	29

Posmatrano na celokupnom uzorku, najčešće spomenuta zanimanja su lekar, sudija, profesor, naučnik i političar a potom sveštenik, policijski inspektor, književnik, oficir i inženjer. Najmanje ugleda bi trebalo da imaju privatni preduzetnik, fudbaler, menadžer, glumac i pevač. Posmatrano u odnosu na celokupnu populaciju lekari bi, po mišljenju ispitanika, trebalo da uživaju najveći ugled. Interesantno je napomenuti da se lekari u najvećem broju slučajeva pojavljuju na prvom mestu.

Kada dobijene rezultate posmatramo prema osvojenim poenima, svako zanimanje je dobilo određeni broj poena u zavisnosti od toga koji rang ima kod ispitanika: na prvom mestu se nalazi lekar 1281 poen, zatim profesor 936, sudija 922, naučnik 873, političar 521 poen. Poslednja tri zanimanja, sa jako malim brojem poena su fudbaler – 65, glumac – 55 i pevač – 29.

Rezultati posmatrani u odnosu na pol ispitanika su skoro identični sa rezultatima koji se odnose na celokupnu populaciju. Jedina razlika je u tome što žene nešto veću prednost daje sudijama (479 poena) u odnosu na profesore (449), dok je kod muškaraca obrnut redosled kod ovih zanimanja. Najmanje poena kod žena osvojila su sledeća zanimanja: privatni preduzetnik (48), menadžer(31), glumac(30), fudbaler(30) i pevač(12) dok su muškarci ređe stavljali inženjere a favorizovali privatne preduzetnike.

Posmatrajući rezultate s obzirom na starosnu dob ispitanika ne postoje veća odstupanja u odnosu na rezultate kod generalne populacije. Lekari su na prvom mestu i imaju preko 100 poena više od ostalih. Približno isti broj poena dobili su profesori, sudije i naučnici. Jedino možemo primetiti da starije osobe veću prednost daju profesorima u odnosu na sudije. Interesantno je napomenuti da kod starije i srednje populacije visok rang zauzimaju naučnici (na trećem mestu). Najmanje poena su dobila, kao i kod opštih rezultata, privatni preduzetnik, menadžer, glumac, fudbaler, pevač i inženjer. Kod pseudoklasa i nivoa obrazovanja rezultati ne odstupaju u većoj meri od onih koji se odnose na celokupnu populaciju.

Bitno je napomenuti da se lekari na prvom mestu spominju 137 puta, naučnici 83, profesori 48, političar 47, sudija 32. Ovakvo sagledavanje podataka potvrđuje da su ispitanici najčešće stavljali na prvo mesto lekare, 70 puta više od naučnika koji su na drugom mestu dok su sudije na prvo mesto stavljanje znatno ređe (32 puta).

- **Koja zanimanja jesu najuglednija u našem društvu?**

Mišljenja građana o tome koja zanimanja uživaju najveći ugled trenutno u našem društvu su sasvim suprotna u odnosu na njihovo mišljenje povodom o tome koja bi trebala da budu najcenjenija. Zanimljivo je da ona koja, po njihovom mišljenju, treba da imaju najveći ugled, zapravo trenutno imaju najmanji dok su ona koja su najmanje bitna, po njihovom mišljenju, imaju realno najveći ugled.

ZANIMANJE	SKOR
Političar	938
Pevač	709
Lekar	702
Privatni preduzetnik	569
Fudbaler	485
Sudija	484
Glumac	437
Profesor	342
Sveštenik	281
Naučnik	252
Policijski inspektor	248
Menadžer	202
Oficir	173
Inženjer	128
Književnik	120

Kao i u predhodnom pitanju i ovde su ispitanici trebali da sa liste od petnaest ponuđenih zanimanja izaberu pet najuglednijih. Lista zanimanja koje su ispitanici stavili na prvo mesto: lekar (86), pevač (65), privatni preduzetnik (26), glumac (24), sudija (18). Primećujemo da su se jedino lekar i sudija našli na listi od pet zanimanja, dok ostala zanimanja koja bi po mišljenju ispitanika trebalo da imaju najveći ugled trenutno nemaju dok je ugled pevača i privatnog preduzetnika prenatlažen. Zanimanja koja se najčešće pominju na neko od prva pet mesta izgleda ovako: na prvom mestu se najčešće pominje lekar 86, na drugom sudija 52, treće fudbaler 49, četvrto političar 45 i peto preduzetnik 52.

Situacija je mnogo drugačija kada rezultate posmatramo s obzirom na dobijene poene, tako što se svakom zanimanju daje određeni broj poena u zavisnosti od toga na kom mestu se nalazi kod ispitanika. Prema tom kriterijumu postoji sledeći redosled: političar, pevač, privatni preduzetnik, lekar, fudbaler. Dakle, ispitanici su se češće odlučivali za političare (938) i pevače (709) a ređe za sudije (484). Ovo nas dovodi do zaključka da su ispitanici totalno podeljeni povodom ugleda lekara i sudija. Dakle, imamo dva potpuno oprečna stava; ili su ova dva zanimanja bila na prvom ili drugom mestu ili se nisu uopšte našla na listi.

Ako dobijene rezultate posmatramo u odnosu na pol ispitanika, postoje neznatne razlike između muškaraca i žena. Rang lista kod žena je sledeća: političar, lekar, pevač, privatni preduzetnik, sudija. Muškarci su odlučili ovako: političar, pevač, lekar, privatni preduzetnik, glumac. Zapravo neslaganje postoji samo oko glumca i sudije. Prema starosnoj dobi ispitanika, rezultati su približno isti uz novinu da su i fudbaleri našli svoje mesto među prvih pet i interesantno je da su stariji ispitanici smatrali da sudije nemaju potreban ugled, tako da se sudije nalaze čak na devetom mestu. Situacija je ista i kada rezultate posmatramo sa aspekta obrazovanja ispitanika i pseudoklasa.

Upoređujući ove rezultate sa rezultatima predhodnog pitanja zapažamo da prema ispitanicima realna situacija u velikoj meri odstupa od onoga što bi trebalo da bude. Po njihovom mišljenju previše je u našem društvu naglašen položaj glumca, pevača, fudbalera i privatnih preduzetnika. Takođe, smatraju da iako bitni za društvo, političari, trenutno uživaju veći ugled nego što bi trebalo. Lekari i sudije, posmatrano na celokupnom uzorku, po mišljenju većine ispitanika, nemaju zasluženi ugled. Primećujemo da ugled profesora, književnika i naučnika nije onakav kakav bi trebalo da imaju i da se ova zanimanja baš retko pominju na listi od prvih pet.

- **Najznačajniji kriterijumi koje sudija treba da zadovoljava?**

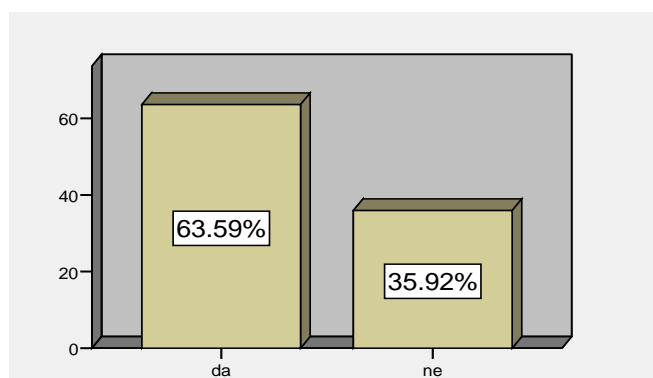
Ispitanici su trebali da odaberu tri najznačajnije karakteristike koje jednog sudiju čine podobnim za obavljanje svog posla. Ponudene su sledeće osobine: kvalifikacije, zasluge, odgovornost, iskustvo, ugled, obrazovanje.

	n	%
Kvalifikacije	207	16.86
Zasluge	33	2.69
Odgovornost	280	22.80
Iskustvo	220	17.92
Ugled	187	15.23
Obrazovanje	301	24.51
<i>Total</i>	1228	100.00

Prikazani podaci pokazuju da najveći broj ispitanika smatra da je obrazovanje najvažnije za dobrog sudiju. Samo 2,69% ispitanika smatra da sudija treba da ima određene zasluge. Smatramo da su ispitanici pod zaslugama podrazumevali članstvo u nekoj političkoj partiji ili nekoj drugoj grupi i da je po njihovom shvatanju to nebitno za obavljanje posla sudije.

Kod razlikovanja prema polu i starosti ispitanika nema većih razlika. Obrazovanje je u svim slučajevima daleko ispred ostalih. Zanimljivi su rezultati koje smo dobili s obzirom na pseudoklase i obrazovanje. Najveći broj ispitanika nižeg obrazovanja je istakao da je obrazovanje najznačajnija karakteristika sudije dok su nasuprot njima ispitanici visokog obrazovanja smatrali da je odgovornost najbitnija (obrazovanje-23%; odgovornost-25%).

- **Da li mislite da svoja prava možete ostvariti pred sudom?**

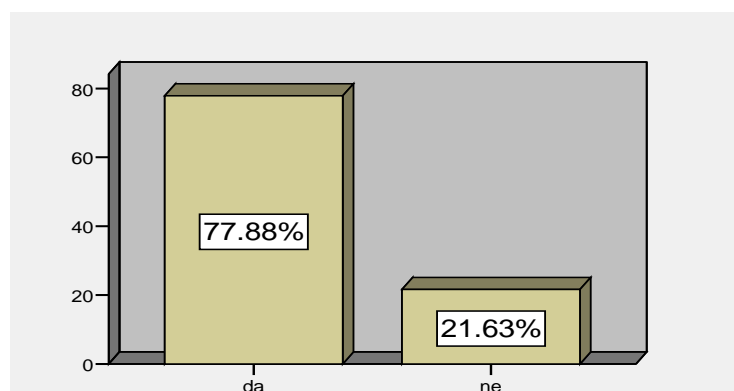

Sl. 10

Iako su prethodni podaci pokazali da najveći broj ispitanika smatra da je korupcija prisutna u našem sudstvu, 63,59% ispitanika se izjasnilo da svoja prava može zaštititi sudskim putem nasuprot onima koji smatraju da se zbog trenutnog stanja u sudovima ne mogu ostvariti svoja prava (36%). Što se tiče podele ispitanika prema polu, starosnom dobu i zaposlenju ne postoje veće razlike, ali s obzirom na starosno doba najnepoverljiviji prema sudovima su ispitanici sa visokom stručnom spremom dok su ispitanici sa nižom stručnom spremom uglavnom odgovorili pozitivno na ovo pitanje.

Uporednom analizom odgovora kod ovog pitanja sa stavovima ispitanika o nepristrasnosti sudija vidimo da su procene građana sasvim oprečne. Ispitanici su se u većoj meri izjasnili da sudije ne tretiraju jednako sve građane (79,79%) i da postoji korumpiranost sudstva, ali je ipak većina rekla da može ostvariti svoja prava preko sudova. Na osnovu ovoga proizilazi da su ispitanici kritičniji prilikom ocenjivanja rada i postupaka drugih i da osporavaju korupciju kao pojavu. Međutim, ako pođemo od činjenice da je više od polovine ispitanika reklo da može svoja prava ostvariti preko suda bez obzira na situaciju koja tamo vlada proizilazi da oni prilikom rešavanja ličnih problema na korupciju gledaju iz sasvim suprotnog ugla.

- **Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena?**

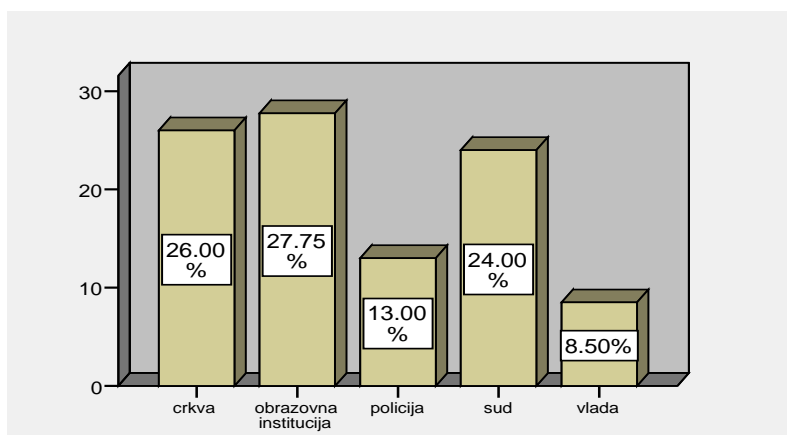
Sl. 11

Više od tri četvrtine (77,88%) smatra da trenutni način rada sudova može dovesti do ugrožavanja njihovih prava. Ovim samo potvrđujemo da većina ispitanika smatra da je korupcija prisutna u sudovima i da to dovodi do nesigurnosti u pogledu ostvarivanja prava. Nadovezujući se na prethodno pitanje, gde se više od polovine ispitanih izjasnilo da može ostvariti svoja prava sudskim putem, ipak možemo primetiti da među građanima vlada visok nivo nepoverenja i neizvesnosti u pogledu sudske zaštite.

Polazeći od pseudoklasa koje su konstruisane polazeći od radnog mesta i obrazovanja ispitanici koji pripadaju nižoj (pseudo)klasi su najkritičniji prema radu sudova, 51% se izjasnilo da strahuje za ostvarivanje svojih prava što je znatno veći procenat u odnosu na ispitanike iz viže (pseudo)klase (11,36%). Objašnjenje za ovakvu situaciju možemo naći polazeći od najčešće korišćenih sredstava korupcije i opšteg shvatanja koje vlada u našem društvu, naročito među pripadnicima nižeg socijalnog statusa, da bolji položaj pruža veću mogućnost za zloupotrebe.

Ako odgovore na isto pitanje uporedimo s obzirom na nivo obrazovanja i prema polu ispitanika dobijamo podjednako raspoređene stavove. U pogledu starosnog doba najveći stepen nepoverenja ka sudovima su pokazali ispitanici srednjih godina (40%) što je duplo više u odnosu na mlade i starije osobe. Uzrok tome može biti to što se 54,96% ispitanika srednjih godina izjasnilo da je imalo iskustva sa sudom, za razliku od mlađih i starijih, koji su svoje mišljenje verovatno zasnivali na iskustvima drugih.

- Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna?

Sl. 12

Ispitanicima je bilo ponuđeno da od pet institucija odaberu onu za čije odluke smatraju da su najpravičnije. Odgovori na ovo pitanje su nam omogućili da odredimo mesto sudstva u odnosu na druge institucije i na taj način utvrdimo mišljenje građana o pravednosti sudskih odluka. Ponudili smo sledeće institucije: crkva, obrazovne institucije, policija, sud i vlada.

Prema oceni ispitanika najpravičnije su odluke obrazovnih institucija (27,27%), na drugom mestu je crkva sa 26% a zatim sud 24%. Najmanje ispitanika se odlučilo za policiju (13%) i Vladu (8,5%). Dobijeni rezultati su slika, pre svega, političke situacije i stanja u kome se zemlja nalazi. Zanimljivo je da se približno jednak broj ispitanika odlučio za crkvu i sud, što nas navodi na zaključak da sudovi nemaju potrebno poverenje građana u “deljenju” pravde pa se građani više okreću “Božijoj pravdi”.

Ako dobijene rezultate posmatramo podeljene prema polu ispitanika, možemo primetiti neznatne razlike. Na primer, muškarci su se u većem procentu u odnosu na žene opredeljivali za crkvu (59,61%) dok su žene češće birale policiju (59,64%). Kod drugih institucija ne postoje veće razlike i uglavnom su isti kao podaci koji se tiču cele populacije kod ovog pitanja.

Ispitanici sa nižim obrazovanjem su u najvećem procentu birali odluke crkve (32,10%) duplo više nego ispitanici sa visokim obrazovanjem. Nasuprot tome, najveći broj visokoobrazovanih se opredelio za obrazovne institucije (25,3%) a najmanje sa nižim obrazovanjem (17%). Sud se nalazi na trećem mestu. Interesantno je da su ispitanici sa nižim obrazovanjem u istom procentu izabrali odluke suda i crkve (32,1%). Ispitanici sa srednjim i višim obrazo-

vanjem su identično odgovorili tako da se 22% ispitanika sa nižim i višim obrazovanjem odlučilo za odluke suda dok je nešto veći procenat visoko-obrazovanih 28%.

Stavovi ispitanika s obzirom na postavljene (pseudo)klase, ne odstupa u većoj meri u odnosu na podatke koji se odnose na generalnu populaciju osim što su ispitanici iz niže (pseudo)klase u većem procentu odgovorili da bi se pokorili odlukama obrazovnih institucija, posmatrano u odnosu na ispitanike nižeg obrazovanja.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Pravna država podrazumeva diskontinuitet sa svešču i praksom partijske i policijske države. U pravnoj državi nema pravnog voluntarizma i diktature. Pravna država zahteva iskorenjivanje svih oblika korupcije, kao i svih pokušaja da se vlast instrumentalizuje, tako da se volja i interes naroda i institucija kroz koje se ta volja i interes ispoljavaju marginalizuju i obesmisle.

Pravna država zarad demokratije propisuje celu lepezu načina vođenja postupaka i mogućnosti kontrole, koji javnim instancama daju sadržinu, meru i formu. Ona politiku veže za zakon i pravo, svako državno izražavanje vlasti podleže sudskoj kontroli, te time osigurava slobodu građana. Država svoje građane ne prisiljava na pokoravanje nego počiva na njihovoj saradnji. U pravnoj državi je demokratija zasnovana na zajedničkom ubeđenju i odobravanju svih građana pri proširivanju i očuvanju osnovnih ljudskih prava i sloboda. Samo na taj način ona može trajno biti osigurana.

Na osnovu sprovedenog istraživanja, može se zaključiti da su sami ispitanici, a na osnovu istraživanja možemo (sa rezervom) zaključiti i ostali stanovnici područja na kome je rađeno istraživanje upoznati sa postojanjem korupcije. Da ovu pojavu, istovremeno, osuđuju, ali i koriste za ostvarenje sopstvenih interesa, znajući pri tome da njihove radnje upravo predstavljaju korupciju čije postojanje kritikuju. Možemo analizirajući podatke zaključiti da ljudi trenutno zbog prevelike birokratije i nestručnosti, nisu u mogućnosti da prevaziđu ili reše probleme sa kojima se susreću svakodnevno, pa vrlo lako korupciju koriste kao osnovno sredstvo zadovoljenja svojih potreba, na štetu drugih društvenih jedinki, institucija i samih sebe. Iz tih razloga, samo strateško i plansko pristupanje ovom problemu u nekom dužem vremenskom intervalu može uroditi plodom, dok u suprotnom, svi pojedinačni pokušaji da se korupcija spreči, kojim slučajem zaustavi ili kamo sreće iskoreni, nemaju nikakvih mogućnosti da urode plodom, a što je najgore po prijaviocima, mogu imati nesrazmerno negativna dejstva na njihov život.

Pravna država je ona koja može sama sebe da osudi po propisima koje je donela. Ovde to nije slučaj ili ako jeste to se radi selektivno. Opšti interes je podređen pojedinačnim. Ljudi su ogorčeni takvim stanjem jer zakon nije uvek jednak za sve.

Treba još raditi na stvaranju mehanizama pravne države donošenjem sistemskih zakona, promenom kadrova, edukacijom i sveobuhvatnom reformom sudstva kao i procesuiranjem svih izvršilaca krivičnih dela bez izuzetaka.

PRILOZI

Upitnik

OPŠTI PODACI O UČESNIKU /-CI ISTRAŽIVANJA

1. Pol a) muški b) ženski
2. Godina rođenja _____
3. Koja je najviša škola koju ste završili. _____
4. Radno mesto (šta radite – kako ostvarujete prihode)
_____

PERCEPCIJA KORUPCIJE

5. Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

- a) da
- b) ne

5a. Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima:

- a) više korupcije
- b) manje korupcije

6. Ako "da", u kojim ustanovama mislite da je to najizraženije?

- a) sada _____
- b) pre deset godina _____

ISKUSTVO korupcije

7. Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze?

- a) da
- b) ne

8. Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito?

- a) da
- b) ne

9. Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure?

- a) da
- b) ne

10. Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?

- a) da
b) ne
(ako da kakvih)?

11. Kako biste reagovali ako neko ponudi izvesnu svotu novca da bi:

	osudio bih onoga ko daje ili nudi	osudio bih onoga ko prima ili traži	osudio bih oboje	mislim da je to prihvatljiv način da se reši problem
ostvario neku lekarsku intervenciju	1	2	3	4
položio ispit	1	2	3	4
obavio pregled preko reda	1	2	3	4
ubrzao izdavanje isprava/dozvola	1	2	3	4
ubrzao sudski proces koji suviše dugo traje	1	2	3	4
dobio informacije o tenderu koje ga stavljaju u povlašćeni položaj	1	2	3	4
izbegao kaznu zbog saobraćajnog prekršaja	1	2	3	4
obezbedio zaposlenje	1	2	3	4

12. Molimo Vas navedite prvih pet institucija koje zaslužuju najviše poverenje građana

Parlament Srbije   —
Vlada   —

Mediji _____
Sudstvo _____
Policija _____
NVO _____
Lokalne vlasti _____
Predsednik Srbije _____

13. Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše „završili posao“ u sudu?

- a) da
- b) ne

14. Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

- a) da
- b) ne

16. Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu?

(zaokružite broj na skali od 1 do 10, gde je 1 odsustvo svake korupcije, a 10 potpuna korupcija)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

17. Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane?

- a) da
- b) ne

18. Da li ste ikada imali posla sa sudom?

- a) da
- b) ne

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija:

- a) tretira obe strane jednako,
- b) naklonjen je suprotnoj strani,
- c) naklonjen je Vama.

19. Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču:
(zaokružite broj od 1 do 5 gde, 1- najmanje utiču, 5-najviše utiču)

a) predsednik suda	1	2	3	4	5
b) kolege	1	2	3	4	5
c) zaposleni u sudu	1	2	3	4	5
d) ljudi na vlasti/iz političkih krugova	1	2	3	4	5
e) ljudi iz ekonomskih krugova	1	2	3	4	5

20. Molimo Vas da sa navedene liste zanimanja izaberete, po Vašem mišljenju, prvih pet zanimanja koja bi trebalo da budu najuglednija u našem društvu:

(poređajte ih od 1 do 5, počev od najuglednijeg):

1. Lekar	—
2. Profesor	—
3. Sudija	—
4. Naučnik	—
5. Oficir	—
6. Inženjer	—
7. Glumac	—
8. Pevač /-ca	—
9. Privatni preduzetnik	—
10. Policijski inspektor	—
11. Menadžer	—
12. Sveštenik	—
13. Fudbaler	—
14. Književnik	—
15. Političar	—

21. Molimo Vas da sa navedene liste zanimanja izaberete prvih pet uglednih zanimanje u našem društvu (poređajte ih od 1 do 5, počev od najuglednijeg):

1. Lekar	—
2. Profesor	—
3. Sudija	—
4. Naučnik	—
5. Oficir	—

6. Inženjer	—
7. Glumac	—
8. Pevač /-ca	—
9. Privatni preduzetnik	—
10. Policijski inspektor	—
11. Menadžer	—
12. Sveštenik	—
13. Fudbaler	—
14. Književnik	—
15. Političar	—

22. Zaokružite tri najznačajnija kriterijuma koje bi sudija trebalo da zadovoljava:

- a) Kvalifikacije
- b) Zasluge
- c) Odgovornost
- d) Iskustvo
- e) Ugled
- f) Obrazovanje

23. Da li mislite da svoja prava možete ostvariti pred sudom?

- a) da
- b) ne

24. Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena?

- a) da
- b) ne

25. Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna?

- a) crkva
- b) obrazovna institucija (univerzitet, škola)
- c) policija
- d) sud
- e) vlada

Hvala na saradnji! ☺

ISKUSTVA IZ ANKETIRANJA

Tokom anketiranja bili smo u mogućnosti da neposredno čujemo stavove građana povodom mnogih aktuelnih pitanja u našem društvu, ali mnogo toga smo mogli da zaključimo na osnovu njihovog ophođenja prema nama. Zapazili smo da se stavovi građana kreću manje ili više u dva pravca: deo je pokazivao jaku zainteresovanost da saraduje sa nama dok su drugi pokazivali strah, nepoverenje i nesigurnost.

Grupa ispitanika koja je rado prihvatila anketiranje je oštro kritikovala situaciju koja vlada trenutno u našem sudstvu ali i u drugim institucijama. Većina ispitanika je problem korupcije povezivala sa nestabilnom političkom situacijom u zemlji. Takođe je interesantno napomenuti da je prvo pitanje ispitanika za nas bilo za koju političku stranku radimo anketu jer je kako smo shvatili iz njihovih priča “nemoguće baviti se ovakvim temama van politike”. Na osnovu ovoga došli smo do zaključka da ispitanici ne veruju mnogo u pojedinačne inicijative i da zagovaranje ovakvih tema po njima nema nikakvog efekta jer je sve u rukama politike.

Iznenadjujući je broj onih koji su celokupno anketiranje shvatili neozbiljno i kao šalu. Zapravo, mnogi su prihvatili popunjavanje ankete ali samo da bi sa nekim popričali ili “skratili dan” ali bilo je i onih kojima je to bila prilika da se udvaraju koleginicama. Zanimljivo je napomenuti da je nekima bio nejasan razlog našeg rada jer su smatrali da je nemoguće raditi nešto na fakultetu ukoliko to nije ispitna obaveza. Sve to nas navodi na zaključak da i pored toga što su ispitanici nezadovoljni stanjem u kome se društvo nalazi kod njih ne postoji volja ni inicijativa za promenom.

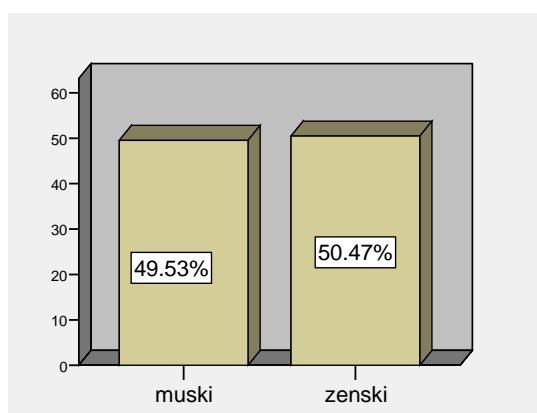
Druga grupa ispitanika je pokazivala strah i nezainteresovanost za anketu. To su najčešće stariji ispitanici i osobe ženskog pola. Oni su se pre svega interesovali da li je anketa anonimna, koji je cilj istraživanja i nezaobilazno pitanje da li smo povezani sa nekom političkom opcijom. Ovi ispitanici su nerado otvarali vrata i to tek nakon opširnog objašnjenja o kome se radi i šta želimo.

Na osnovu celokupnog anketiranja došli smo do nekoliko interesantnih zaključaka. Građani osim toga što su pokazali veliku dozu nepoverenja ka sudovima i drugim institucijama pokazali su da ne postoji poverenje ni između samih građana u svakodnevnim odnosima. Drugo, primetili smo da kod određenog broja ispitanika ne postoji želja za informisanjem i većina ne želi da ulazi u analizu problema, jednostavno se prihvata ono što je dato. Treće, veliki broj ispitanika se plaši da govori o ovakvim temama, a neznatan broj je spreman da konkretno govori o svom iskustvu.

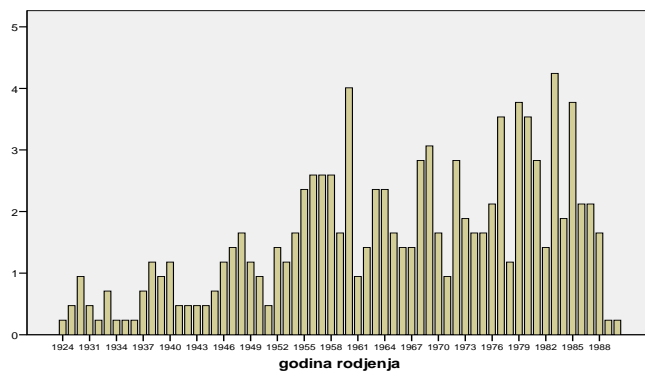
TABELE

OPŠTI PODACI O UČESNIKU /-CI ISTRAŽIVANJA

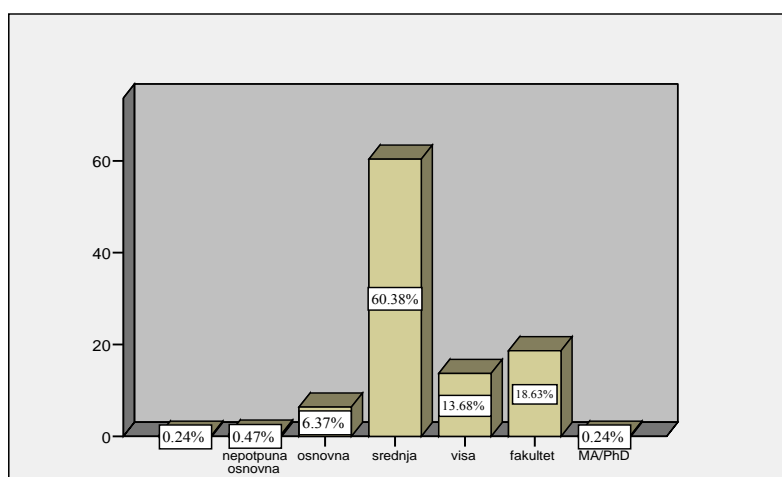
1. Pol

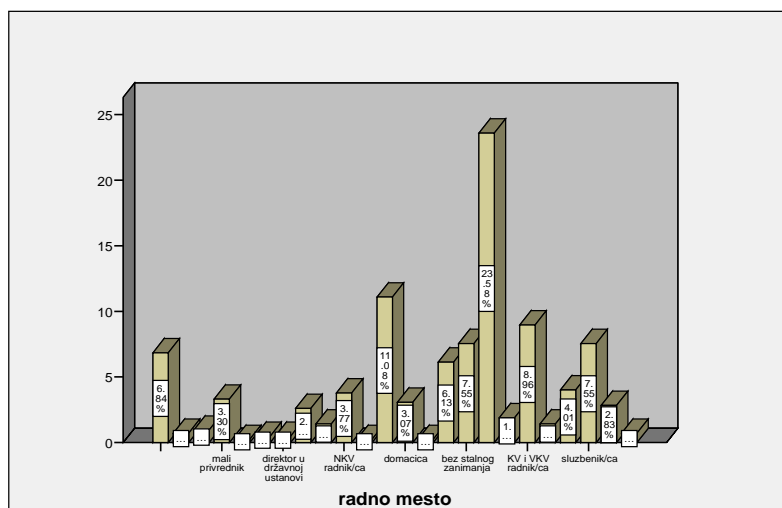
2. Godina rođenja

3. Koja je najviša škola koju ste završili

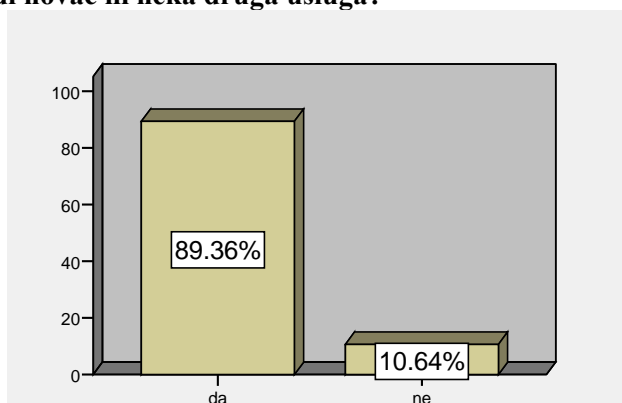

4. Radno mesto (šta radite – kako ostvarujete prihode)

PERCEPCIJA KORUPCIJE

5. Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

Obrazovne grupe * Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	24 82.8%	5 17.2%	29 100.0%
srednje obrazovanje	229 89.5%	27 10.5%	256 100.0%
više obrazovanje	52 91.2%	5 8.8%	57 100.0%
visoko obrazovanje	73 91.3%	7 8.8%	80 100.0%
Total	378 89.6%	44 10.4%	422 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

pol * Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?			
Pol	da	ne	Total
muški	188	22	210
ženski	190	23	213
<i>Total</i>	378	45	423

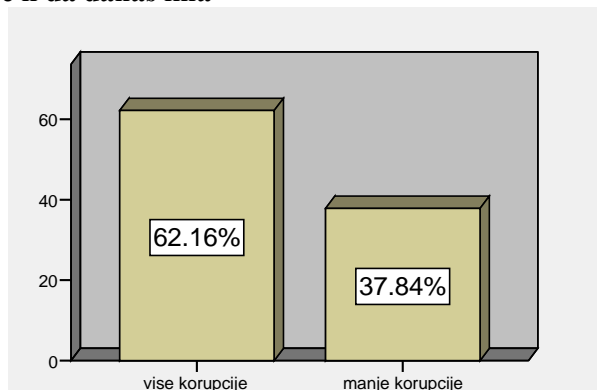
starosna grupa * Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	78	9	87
srednjih godina	203	22	225
stari	97	14	111
Total	378	45	423

pseudoklasa * Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?

Da li mislite da se poslovi u javnim ustanovama lakše završavaju ako se ponudi novac ili neka druga usluga?			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	184	18	202
srednja	128	20	148
viša	40	4	44
Total	352	42	394

5a. Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

pol * Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima			
pol	više korupcije	manje korupcije	Total
muški	121	78	199
ženski	132	76	208
Total	253	154	407

Starosna grupa * Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima			
starosna grupa	više korupcije	manje korupcije	Total
mladi	51	32	83
srednjih godina	123	92	215
stari	79	30	109
Total	253	154	407

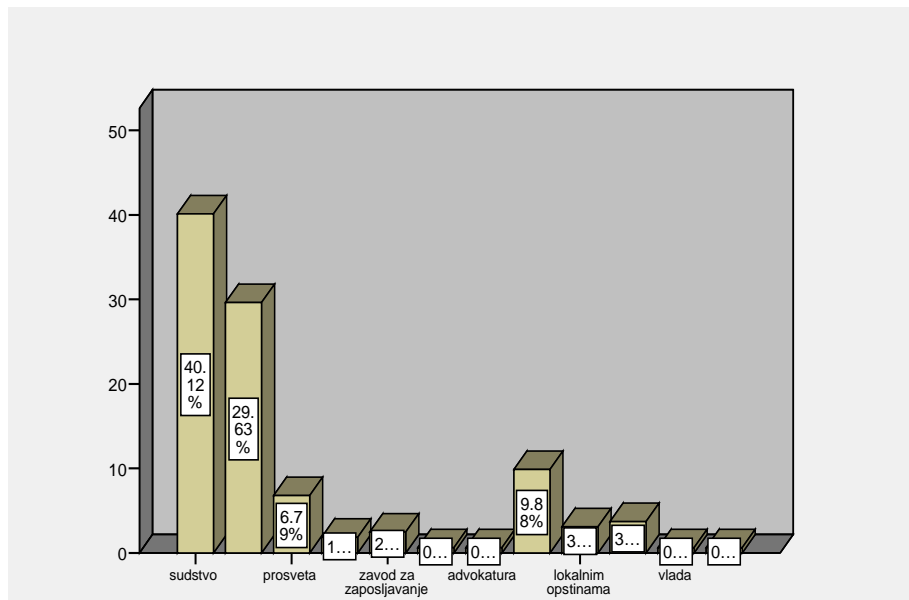
pseudoklasa * Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima			
pseudoklasa	više korupcije	manje korupcije	Total
niža	121	70	191
srednja	90	55	145
viša	23	19	42
Total	234	144	378

Obrazovne grupe * Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima

Ako sadašnju situaciju uporedite sa situacijom od pre deset godina, mislite li da danas ima			
Obrazovne grupe	više korupcije	manje korupcije	Total
niže obrazovanje	18 64.3%	10 35.7%	28 100.0%
srednje obrazovanje	165 66.8%	82 33.2%	247 100.0%
više obrazovanje	26 50.0%	26 50.0%	52 100.0%
visoko obrazovanje	44 55.7%	35 44.3%	79 100.0%
Total	253 62.3%	153 7.7%	406 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

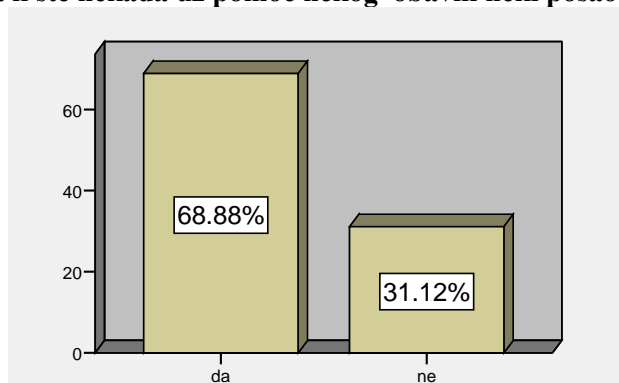
6. Ako "da", u kojim ustanovama mislite da je to najizraženije?

Obrazovne grupe * Ako "da", u kojim ustanovama mislite da je to najizraženije pre deset godina:

ISKUSTVO korupcije

7. Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze?

Obrazovne grupe * Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze

Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	13 44.8%	16 55.2%	29 100.0%
srednje obrazovanje	181 71.0%	74 29.0%	255 100.0%
više obrazovanje	41 73.2%	15 26.8%	56 100.0%
visoko obrazovanje	55 68.8%	25 31.3%	80 100.0%
Total	290 69.0%	130 31.0%	420 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

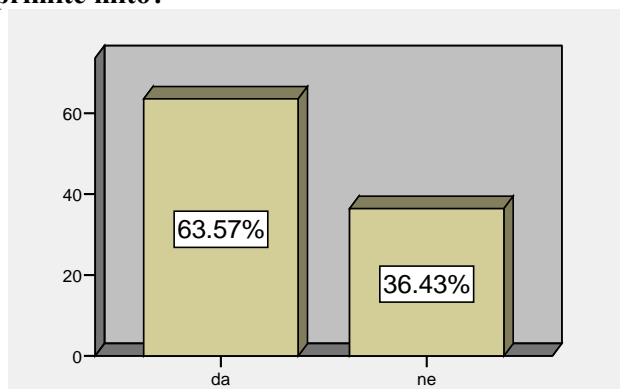
Starosna grupa * Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze

Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	56	31	87
srednjih godina	162	60	222
stari	72	40	112
Total	290	131	421

pseudoklasa * Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze

Da li ste nekada uz pomoć nekog obavili neki posao preko veze			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	124	79	203
srednja	110	36	146
viša	35	9	44
Total	269	124	393

8. Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito?

pol * Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito

Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito			
pol	da	ne	total
muški	138	70	208
ženski	129	83	212
Total	267	153	420

Starosna grupa * Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito

Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito			
starosna grupa	da	ne	total
mladi	49	38	87
srednjih godina	144	79	223
stari	74	36	110
Total	267	153	420

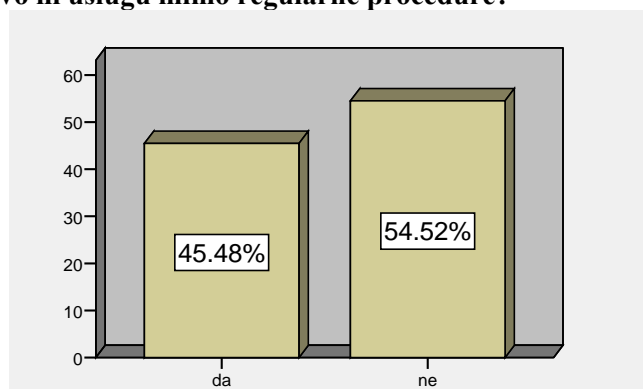
pseudoklasa * Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito

Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	115	87	202
srednja	99	47	146
viša	30	14	44
Total	244	148	392

Obrazovne grupe * Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito

Da li ste se nekada našli u situaciji da neko od Vas očekuje da ponudite ili primite mito			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	16 55.2%	13 44.8%	29 100.0%
srednje obrazovanje	157 61.8%	97 38.2%	254 100.0%
više obrazovanje	42 73.7%	15 26.3%	57 100.0%
visoko obrazovanje	52 65.8%	27 34.2%	79 100.0%
Total	267 63.7%	152 36.3%	419 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

9. Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure?

pol * Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure

Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure			
pol	da	ne	Total
muški	109	99	208
ženski	82	130	212
Total	191	229	420

starosna grupa * Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure

Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	35	52	87
srednjih godina	108	116	224
stari	48	61	109
Total	191	229	420

pseudoklasa * Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure

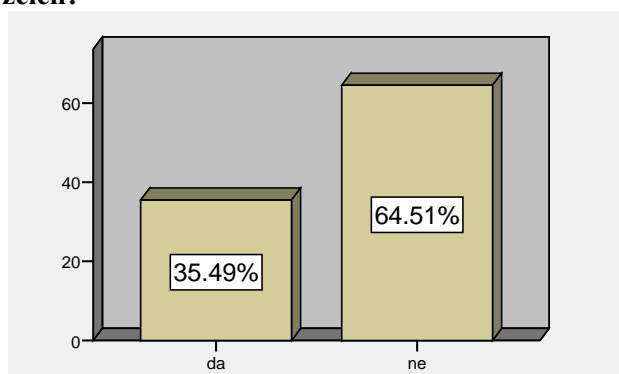
Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	81	121	202
srednja	74	73	147
viša	22	22	44
Total	177	216	393

obrazovne grupe * Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure

Da li ste nekada dali poklon nekome u zamenu za uslugu na koju nemate pravo ili uslugu mimo regularne procedure			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	12 41.4%	17 58.6%	29 100.0%
srednje obrazovanje	122 48.2%	131 51.8%	253 100.0%
više obrazovanje	28 48.3%	30 51.7%	58 100.0%
visoko obrazovanje	29 36.7%	50 63.3%	79 100.0%
Total	191 45.6%	228 54.4%	419 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

10. Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli?

pol * Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli			
pol	da	ne	Total
muški	78	129	207
ženski	70	140	210
Total	148	269	417

starosna grupa * Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	18	67	85
srednjih godina	86	136	222
stari	44	66	110
Total	148	269	417

pseudoklasa * Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	72	128	200
srednja	46	99	145
viša	17	27	44
Total	135	254	389

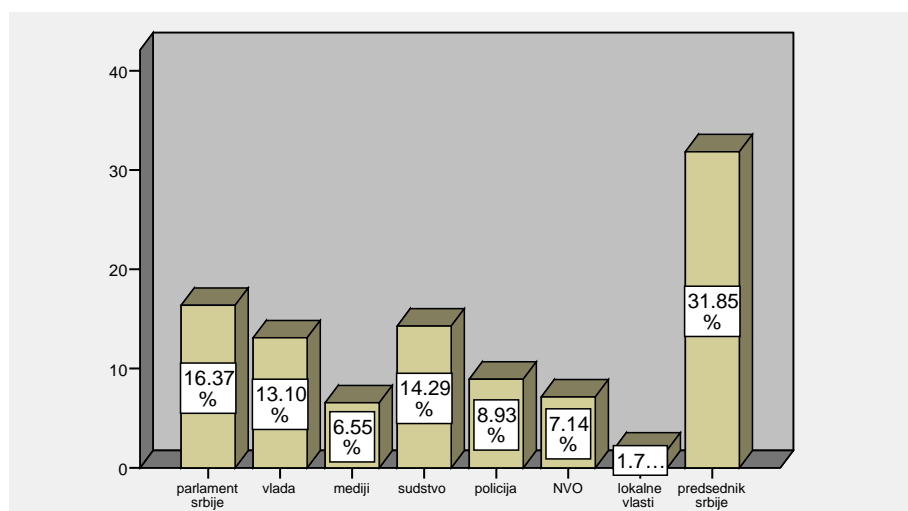
Obrazovne grupe * Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli

Da li je bilo situacija u kojima ste bili prinuđeni da dajete mito iako to niste želeli			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	11 37.9%	18 62.1%	29 100.0%
srednje obrazovanje	90 35.7%	162 64.3%	252 100.0%
više obrazovanje	24 42.1%	33 57.9%	57 100.0%
visoko obrazovanje	23 29.5%	55 70.5%	78 100.0%
Total	148 35.6%	268 64.4%	416 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

11. Kako biste reagovali ako neko ponudi izvesnu svotu novca da bi:

	osudio bih onoga ko daje ili nudi	osudio bih onoga ko prima ili traži	osudio bih oboje	mislim da je to prihvatljiv način da se reši problem
ostvario neku lekarsku intervenciju	8.67%	49.64%	33.98%	7.71%
položio ispit	7.21%	37.02%	49.76%	6.01%
obavio pregled preko reda	12.50%	33.41%	41.59%	12.50%
ubrzo izdavanje isprava/dozvola	10.17%	28.33%	50.61%	10.90%
ubrzo sudski proces koji suviše dugo traje	8.41%	29.81%	44.71%	17.07%
dobio informacije o tenderu koje ga stavljaju u povlašćeni položaj	12.50%	22.60%	57.93%	6.97%
izbegao kaznu zbog saobraćajnog prekršaja	9.40%	32.05%	46.51%	12.05%
obezbedio zaposlenje	6.47%	31.18%	44.60%	17.75

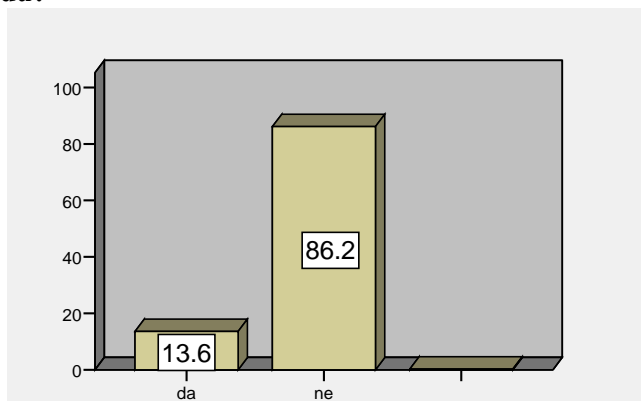
12. Molimo Vas navedite prvih pet institucija koje zaslužuju najviše poverenje građana

pseudoklasa * Molimo Vas navedite prvih pet institucija koje zaslužuju najviše poverenje građana

Molimo Vas navedite prvih pet institucija koje zaslužuju najviše poverenje građana									
pseudoklasa	parlament srbije	vlada	mediji	sudstvo	policija	NVO	lokalne vlasti	predsednik srbije	parlament srbije
niža	27	22	8	30	18	11	6	43	165
srednja	19	16	8	15	7	9	0	41	115
viša	4	4	4	3	1	3	0	14	33
Total	50	42	20	48	26	23	6	98	313

13. Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše „završili posao“ u sudu?

starosna grupa * Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu				
starosna grupa	da	ne	8	Total
mladi	7	78	1	86
srednjih godina	37	185	0	222
stari	13	98	0	111
Total	57	361	1	419

obrazovne grupe * Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu				
obrazovne grupe	da	ne	8	Total
niže obrazovanje	0 .0%	29 100.0%	0 .0%	29 100.0%
srednje obrazovanje	32 12.7%	219 86.9%	1 .4%	252 100.0%
više obrazovanje	11 19.0%	47 81.0%	0 .0%	58 100.0%
visoko obrazovanje	14 17.7%	65 82.3%	0 .0%	79 100.0%
Total	57 13.6%	360 86.1%	1 .2%	418 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

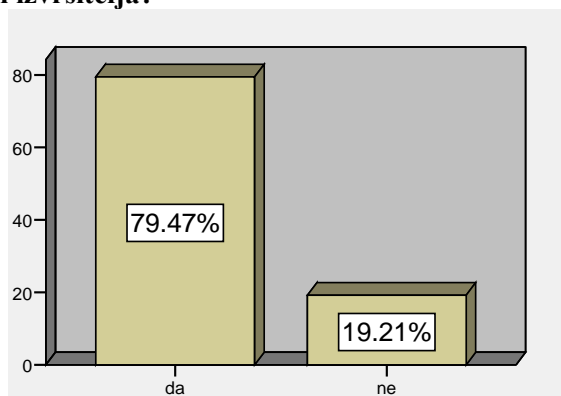
pol * Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu				
pol	da	ne	8	Total
muški	33	175	1	209
ženski	24	186	0	210
Total	57	361	1	419

pseudoklasa * Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu

Da li ste ikada ponudili ili dali novac da bi brže/lakše "završili posao" u sudu				
pseudoklasa	da	ne	8	Total
niža	20	182	1	203
srednja	23	121	0	144
viša	11	32	0	43
Total	54	335	1	390

14. Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

pol * Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

tab.14.2

pol	da	ne	Total
muški	150 80,64%	36 39,36%	186 100%
ženski	152 80,42%	37 19,58%	189 100%
<i>Total</i>	302 80,53%	73 19,47%	375 100%

starosna grupa * Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

tab. 14.3

starosna grupa	da	ne	Total
mladi	63 78,75%	17 21,25	80 100%
srednjih godina	164 82%	36 18%	200 100%
stari	75 78,94%	20 21,06%	95 100%
<i>Total</i>	302 80,53%	73 19,47%	375 100%

pseudoklasa * Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

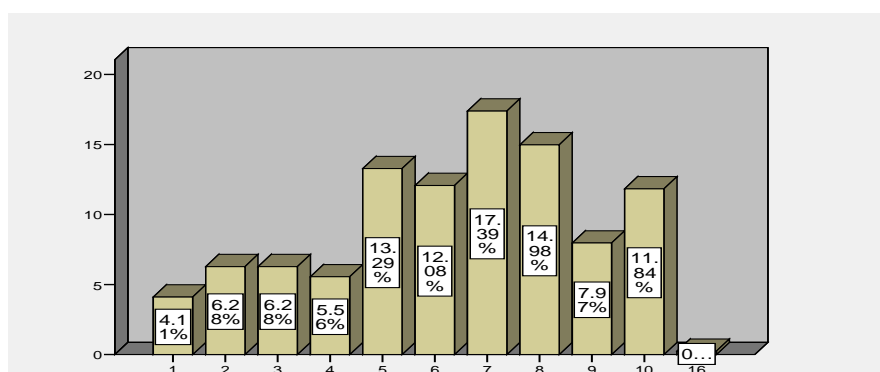
Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	136 77,71%	39 22,29%	175 100%
srednja	111 82,22%	24 17,78%	135 100%
viša	33 84,61%	6 15,39%	39 100%
<i>Total</i>	280 80,22%	69 19,78%	349 100%

obrazovne grupe * Da li je moguće odložiti izvršenje sudske presude korumpiranjem sudskih izvršitelja?

obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	21 84.0%	4 16.0%	25 100%
srednje obrazovanje	181 76.7%	50 21.2%	231 100%
više obrazovanje	38 80.9%	9 19.1%	47 100%
visoko obrazovanje	62 87.3%	9 12.7%	71 100%
<i>Total</i>	302 79.7%	72 19.0%	374 100%
	100.0%	100.0%	100%

15. Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu?

(zaokružite broj na skali od 1 do 10, gde je 1 odsustvo svake korupcije, a 10 potpuna korupcija)

pol * Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu

Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu											
pol	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	total
muški	10 4,85%	15 7,28%	13 6,31%	9 4,37%	31 15,05%	22 10,68%	40 19,42%	25 12,14%	17 8,25%	24 11,65%	206 100%
ženski	7 3,37%	11 5,29%	13 6,25%	14 6,73%	24 11,54%	28 13,46%	32 15,38%	37 17,79%	16 7,69%	25 12,02%	208 100%
Total	17 4,11%	26 6,28%	26 6,28%	23 5,56%	55 13,29%	50 12,08%	72 17,39%	62 14,98%	33 7,97%	49 11,84%	414 100%

Tab. 15.2

pseudoklasa * Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu

Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu												
pseudo klasa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	16	1
niža	7 3,54%	14 7,07%	18 9,09%	11 5,56%	29 14,65%	26 13,13%	32 16,16%	27 13,64%	11 5,56%	22 11,11%	1 0,51%	198 100%
srednja	9 6,25%	11 7,64%	4 2,78%	10 6,94%	14 9,72%	17 11,81%	31 21,53%	20 13,89%	15 10,42%	13 9,03%	0 0%	144 100%
viša	1 2,33%	0 0%	3 6,98%	2 4,65%	12 27,91%	5 11,63%	3 6,98%	6 13,95%	5 11,63%	6 13,95%	0 0%	43 100%
Total	17 4,42%	25 6,49%	25 6,49%	23 5,97%	55 14,29%	48 12,47%	66 17,14%	53 13,77%	31 8,05%	41 10,65%	1 0,26%	385 100%

tab.15.3

obrazovne grupe * Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu

Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu												
Obr. grupe	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	16	1
niže obrazovanje	1 3.4%	3 10.3%	4 13.8%	1 3.4%	4 13.8%	5 17.2%	5 17.2%	2 6.9%	1 3.4%	3 10.3%	0.0%	29 100.0%
srednje obrazovanje	11 4.4%	18 7.2%	10 4.0%	18 7.2%	29 11.6%	26 10.4%	47 18.8%	37 14.8%	22 8.8%	32 12.8%	0.0%	250 100.0%
više obrazovanje	2 3.4%	4 6.9%	6 10.3%	2 3.4%	7 12.1%	11 19.0%	7 12.1%	5 8.6%	8 13.8%	6 10.3%	0.0%	58 100.0%
visoko obrazovanje	3 3.9%	1 1.3%	6 7.9%	2 2.6%	14 18.4%	8 10.5%	13 17.1%	18 23.7%	2 2.6%	8 10.5%	1 1.3%	76 100.0%
Total	17 4.1%	26 6.3%	26 6.3%	23 5.6%	54 13.1%	50 12.1%	72 17.4%	62 15.0%	33 8.0%	49 11.9%	1 .2%	413 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

tab.15.4

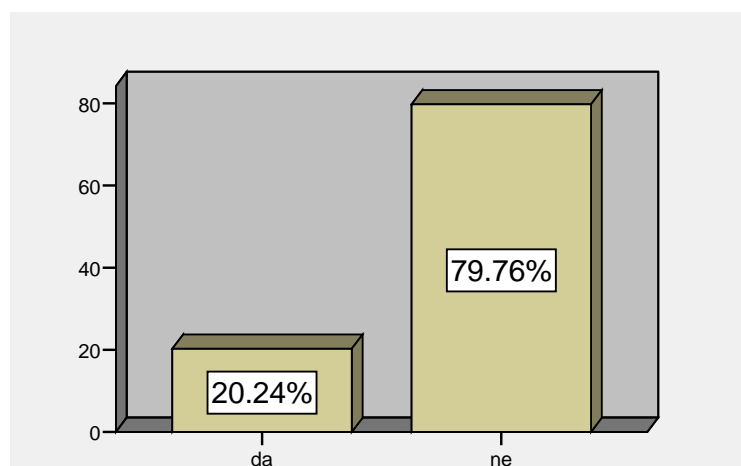

starosna grupa * Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu

st grupa	Koliki je po Vama stepen korupcije u niškom sudstvu											Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	16	
mladi	3 3,49%	4 4,65%	3 3,49%	7 8,14%	6 6,98%	13 15,12%	19 22,09%	14 16,28%	10 11,63%	7 8,14%	0 0%	86 100%
srednjih godina	9 4,11%	14 6,39%	10 4,57%	14 6,39%	29 13,24%	25 11,42%	34 15,53%	42 19,18%	15 6,85%	27 12,33%	0 0%	219 100%
stari	5 4,59%	8 7,34%	13 11,93%	2 1,83%	20 18,35%	12 11,01%	19 17,43%	6 5,50%	8 7,34%	15 13,76%	1 0,92%	109 100%
Total	17 4,11%	26 6,28%	26 6,28%	23 5,56%	55 13,29%	50 12,08%	72 17,39%	62 14,98%	33 7,97%	49 11,84%	1 0,24%	414 100%

tab.15.5

16. Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane?

pol * Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
pol	da	ne	Total
muški	44	165	209
ženski	41	170	211
Total	85	335	420

obrazovne grupe * Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	8 27.6%	21 72.4%	29 100.0%
srednje obrazovanje	52 20.5%	202 79.5%	254 100.0%
više obrazovanje	11 19.0%	47 81.0%	58 100.0%
visoko obrazovanje	14 17.9%	64 82.1%	78 100.0%
Total	85 20.3%	334 79.7%	419 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

starosna grupa * Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	14	73	87
srednjih godina	44	179	223
stari	27	83	110
Total	85	335	420

pseudoklasa * Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane

Da li smatrate da sudije tretiraju jednako sve građane			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	44	156	200
srednja	33	114	147
viša	5	39	44
Total	82	309	391

18. Da li ste ikada imali posla sa sudom?

starosna grupa * Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
starosna grupa	da	ne	Total
mladi	20	66	86
srednjih godina	111	113	224
stari	71	38	109
<i>Total</i>	202	217	419

pseudoklasa * Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
pseudoklasa	da	ne	Total
niža	99	102	201
srednja	72	73	145
viša	22	22	44
<i>Total</i>	193	197	390

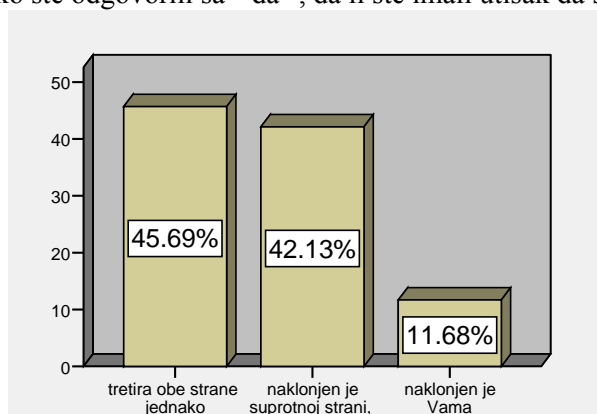
pol * Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
pol	da	ne	Total
muški	120	90	210
ženski	82	127	209
Total	202	217	419

obrazovne grupe * Da li ste ikada imali posla sa sudom?

Da li ste ikada imali posla sa sudom?			
obrazovne grupe	da	ne	Total
niže obrazovanje	17 60.7%	11 39.3%	28 100.0%
srednje obrazovanje	111 44.0%	141 56.0%	252 100.0%
više obrazovanje	33 56.9%	25 43.1%	58 100.0%
visoko obrazovanje	41 51.3%	39 48.8%	80 100.0%
Total	202 48.3%	216 51.7%	418 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija:

pol * Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;			
pol	tretira obe strane jednako	naklonjen je suprotnoj strani	naklonjen je Vama
muški	57	47	11
ženski	33	36	12
Total	90	83	23

pseudoklasa * Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;				
pseudoklasa	tretira obe strane jednako	naklonjen je suprotnoj strani,	naklonjen je Vama	tretira obe strane jednako
niža	42	45	11	98
srednja	36	24	9	70
viša	10	8	2	20
Total	88	77	22	188

obrazovne grupe * Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;					
obrazovne grupe	tretira obe strane jednako	naklonjen je suprotnoj strani	naklonjen je Vama	5	tretira obe strane jednako
niže obrazovanje	8 47.1%	8 47.1%	1 5.9%	0 .0%	17 100.0%
srednje obrazovanje	49 44.1%	50 45.0%	11 9.9%	1 .9%	111 100.0%
više obrazovanje	17 56.7%	8 26.7%	5 16.7%	0 .0%	30 100.0%
visoko obrazovanje	16 41.0%	17 43.6%	6 15.4%	0 .0%	39 100.0%
Total	90 45.7%	83 42.1%	23 11.7%	1 .5%	197 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0 %	100.0%

starosna grupa * Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;

Ukoliko ste odgovorili sa "da", da li ste imali utisak da sudija;				
starosna grupa	tretira obe strane jednako	naklonjen je suprotnoj strani	naklonjen je Vama	Total
mladi	8	9	3	20
srednjih godina	53	40	13	107
stari	29	34	7	70
Total	90	83	23	197

19. Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču:

	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
Predsednik suda	54	42	76	96	125	393
	13.7%	10.7%	19.3%	24.4%	31.8%	100.0%
Kolege	55	84	114	85	55	393
	14.0%	21.4%	29.0%	21.6%	14.0%	100.0%

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

zaposleni u sudu	87	82	106	72	47	394
	22.1%	20.8%	26.9%	18.3%	11.9%	100.0
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	25	38	48	93	196	400
	6.3%	9.5%	12.0%	23.3%	49.0%	100.0
ljudi iz privrednih krugova	46	40	56	111	142	395
	11.6%	10.1%	14.2%	28.1%	35.9%	100.0

pol ispitanika * Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču

<i>Muškarci</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	34	15	40	47	59	195
	17.4%	7.7%	20.5%	24.1%	30.3%	100.0%
Kolege	28	43	54	41	29	195
	14.4%	22.1%	27.7%	21.0%	14.9%	100.0%
zaposleni u sudu	40	42	61	29	24	196
	20.4%	21.4%	31.1%	14.8%	12.2%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	15	17	30	45	90	197
	7.6%	8.6%	15.2%	22.8%	45.7%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	29	16	31	53	66	195
	14.9%	8.2%	15.9%	27.2%	33.8%	100.0%

<i>Žene</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	Total
predsednik suda	20	27	36	49	66	198
	10.1%	13.6%	18.2%	24.7%	33.3%	100.0
Kolege	27	41	60	44	26	198
	13.6%	20.7%	30.3%	22.2%	13.1%	100.0
zaposleni u sudu	47	40	45	43	23	198
	23.7%	20.2%	22.7%	21.7%	11.6%	100.0

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

ljudi na vlasti / iz političkih krugova	10	21	18	48	106	203
	4.9%	10.3%	8.9%	23.6%	52.2%	100.0
ljudi iz privrednih krugova	17	24	25	58	76	200
	8.5%	12.0%	12.5%	29.0%	38.0%	100.0

starosna grupa * Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču

<i>mladi</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	7	11	17	22	29	86
	8.1%	12.8%	19.8%	25.6%	33.7%	100.0%
kolege	10	18	31	22	5	86
	11.6%	20.9%	36.0%	25.6%	5.8%	100.0%
zaposleni u sudu	12	23	30	13	8	86
	14.0%	26.7%	34.9%	15.1%	9.3%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	3	10	14	17	43	87
	3.4%	11.5%	16.1%	19.5%	49.4%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	10	11	20	21	24	86
	11.6%	12.8%	23.3%	24.4%	27.9%	100.0%

<i>srednjih godina</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	31	20	37	53	70	211
	14.7%	9.5%	17.5%	25.1%	33.2%	100.0%
kolege	30	46	56	46	32	210
	14.3%	21.9%	26.7%	21.9%	15.2%	100.0%
zaposleni u sudu	48	42	50	44	25	209
	23.0%	20.1%	23.9%	21.1%	12.0%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	14	18	20	53	107	212
	6.6%	8.5%	9.4%	25.0%	50.5%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	22	19	21	61	88	211
	10.4%	9.0%	10.0%	28.9%	41.7%	100.0%

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

<i>stari</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	16	11	22	21	26	96
	16.7%	11.5%	22.9%	21.9%	27.1%	100.0%
kolege	15	20	27	17	18	97
	15.5%	20.6%	27.8%	17.5%	18.6%	100.0%
zaposleni u sudu	27	17	26	15	14	99
	27.3%	17.2%	26.3%	15.2%	14.1%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	8	10	14	23	46	101
	7.9%	9.9%	13.9%	22.8%	45.5%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	14	10	15	29	30	98
	14.3%	10.2%	15.3%	29.6%	30.6%	100.0%

obrazovanje * Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču

<i>niže</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	3	2	11	4	9	29
	10.3%	6.9%	37.9%	13.8%	31.0%	100.0%
kolege	3	7	9	5	4	28
	10.7%	25.0%	32.1%	17.9%	14.3%	100.0%
zaposleni u sudu	6	4	8	5	6	29
	20.7%	13.8%	27.6%	17.2%	20.7%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	3	2	5	6	13	29
	10.3%	6.9%	17.2%	20.7%	44.8%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	7	2	5	8	6	28
	25.0%	7.1%	17.9%	28.6%	21.4%	100.0%

<i>srednje</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	38	24	43	57	75	237
	16.0%	10.1%	18.1%	24.1%	31.6%	100.0%

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

kolege	37	49	67	53	30	236
	15.7%	20.8%	28.4%	22.5%	12.7%	100.0%
zaposleni u sudu	52	48	65	41	32	238
	21.8%	20.2%	27.3%	17.2%	13.4%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	12	24	33	56	116	241
	5.0%	10.0%	13.7%	23.2%	48.1%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	26	25	37	60	89	237
	11.0%	10.5%	15.6%	25.3%	37.6%	100.0%

više	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
Predsednik suda	6	7	7	18	16	54
	11.1%	13.0%	13.0%	33.3%	29.6%	100.0%
Kolege	5	10	13	16	12	56
	8.9%	17.9%	23.2%	28.6%	21.4%	100.0%
zaposleni u sudu	7	11	17	15	5	55
	12.7%	20.0%	30.9%	27.3%	9.1%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	6	4	2	15	29	56
	10.7%	7.1%	3.6%	26.8%	51.8%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	6	4	1	19	26	56
	10.7%	7.1%	1.8%	33.9%	46.4%	100.0%

visoko	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	7	8	15	17	25	72
	9.7%	11.1%	20.8%	23.6%	34.7%	100.0%
kolege	9	18	25	11	9	72
	12.5%	25.0%	34.7%	15.3%	12.5%	100.0%
zaposleni u sudu	21	19	16	11	4	71
	29.6%	26.8%	22.5%	15.5%	5.6%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	4	8	7	16	38	73
	5.5%	11.0%	9.6%	21.9%	52.1%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	7	9	13	23	21	73
	9.6%	12.3%	17.8%	31.5%	28.8%	100.0%

pseudoklase * Koliko po vašem mišljenju na rad suda i odlučivanje sudija utiču

<i>niža</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	20	25	38	45	60	188
	10.6%	13.3%	20.2%	23.9%	31.9%	100.0%
Kolege	27	44	52	39	27	189
	14.3%	23.3%	27.5%	20.6%	14.3%	100.0%
zaposleni u sudu	37	42	55	32	25	191
	19.4%	22.0%	28.8%	16.8%	13.1%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	11	23	25	36	98	193
	5.7%	11.9%	13.0%	18.7%	50.8%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	22	23	32	50	65	192
	11.5%	12.0%	16.7%	26.0%	33.9%	100.0%

<i>srednja</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	26	9	26	37	36	134
	19.4%	6.7%	19.4%	27.6%	26.9%	100.0%
kolege	20	25	38	35	15	133
	15.0%	18.8%	28.6%	26.3%	11.3%	100.0%
zaposleni u sudu	35	22	34	26	17	134
	26.1%	16.4%	25.4%	19.4%	12.7%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	11	9	18	43	55	136
	8.1%	6.6%	13.2%	31.6%	40.4%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	17	13	16	39	49	134
	12.7%	9.7%	11.9%	29.1%	36.6%	100.0%

<i>viša</i>	1 (najmanje utiču)	2	3	4	5 (najviše utiču)	total
predsednik suda	4	5	8	6	19	42
	9.5%	11.9%	19.0%	14.3%	45.2%	100.0%
kolege	3	10	15	7	7	42
	7.1%	23.8%	35.7%	16.7%	16.7%	100.0%

INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

zaposleni u sudu	10	10	9	9	2	40
	25.0%	25.0%	22.5%	22.5%	5.0%	100.0%
ljudi na vlasti / iz političkih krugova	3	2	1	8	28	42
	7.1%	4.8%	2.4%	19.0%	66.7%	100.0%
ljudi iz privrednih krugova	5	2	4	14	17	42
	11.9%	4.8%	9.5%	33.3%	40.5%	100.0%

Pitanje 20: Koja bi zanimanja *trebalo da budu* najuglednija:

ZANIMANJE	1. po ugledu		2. po ugledu		3. po ugledu		4. po ugledu		5. po ugledu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Lekar	137	32.3	85	20.0	52	12.3	37	8.7	31	7.3
Profesor	48	11.3	84	19.8	65	15.3	64	15.1	37	8.7
Sudija	32	7.5	82	19.3	102	24.1	54	12.7	34	8.0
Naučnik	83	19.6	41	9.7	51	12.0	57	13.4	30	7.1
Oficir	12	2.8	16	3.8	13	3.1	11	2.6	22	5.2
Inženjer	3	.7	9	2.1	11	2.6	25	5.9	22	5.2
Glumac	1	.2	2	.5	8	1.9	5	1.2	8	1.9
Pevač	1	.2	2	.5	4	.9	1	.2	2	.5
Privatni preduzetnik	1	.2	14	3.3	14	3.3	17	4.0	16	3.8
Polijski inspektor	9	2.1	20	4.7	23	5.4	39	9.2	31	7.3
Menadžer	6	1.4	3	.7	3	.7	6	1.4	10	2.4
Sveštenik	12	2.8	14	3.3	21	5.0	38	9.0	49	11.6
Fudbaler	3	.7	4	.9	3	.7	6	1.4	13	3.1
Književnik	12	2.8	10	2.4	12	2.8	12	2.8	41	9.7
Političar	47	11.1	21	5.0	25	5.9	34	8.0	59	13.9
Total	407	96.0	407	96.0	407	96.0	406	95.8	405	95.5
Missing System	17	4.0	17	4.0	17	4.0	18	4.2	19	4.5
Total	424	100.0	424	100.0	424	100.0	424	100.0	424	100.0

ZANIMANJE	ukupno puta pomenuto
Lekar	342
Sudija	304
Profesor	298
Naučnik	262
Političar	186
Sveštenik	134
Policijski inspektor	122
Književnik	87
Oficir	74
Inženjer	70
Privatni preduzetnik	62
Fudbaler	29
Menadžer	28
Glumac	24
Pevač	10

Ako je neko od navedenih zanimanja bilo navedeno kao prvo po ugledu, onda bi dobilo 5 poena.

Ako bi bilo navedeno kao drugo onda 4, kao treće 3, kao četvrto 2 i kao peto po ugledu 1 poen.

Poeni su sabrani i dobijeni su skorovi (zbirovi poena) za svako zanimanje.

Skorovi su zatim podeljeni prema nezavisnim varijablama: polom, starosnom dobi, obrazovanjem i pseudoklasom ispitanika.

U svakoj tabeli je prvih i poslednjih pet zanimanja po ugledu osenčeno tamno sivom bojom.

Koja bi zanimanja trebalo da budu najuglednija – **celokupna populacija**:

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	1281
Profesor	936
Sudija	922
Naučnik	873
Političar	521
Sveštenik	304
Poličijski inspektor	303
Oficir	207
Književnik	201
Inženjer	156
Privatni preduzetnik	153
Menadžer	73
Fudbaler	65
Glumac	55
Pevač	29

Koja bi zanimanja trebalo da budu najuglednija – pol ispitanika:

– žene

– muškarci

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	611
Profesor	487
Naučnik	444
Sudija	443
Političar	245
Sveštenik	150
Poličijski Inspektor	118
Oficir	107
Privatni preduzetnik	105
Književnik	92
Inženjer	74
Menadžer	42
Fudbaler	35
Glumac	25
Pevač	17

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	670
Sudija	479
Profesor	449
Naučnik	429
Političar	276
Poličijski Inspektor	185
Sveštenik	154
Književnik	109
Oficir	100
Inženjer	82
Privatni preduzetnik	48
Menadžer	31
Glumac	30
Fudbaler	30
Pevač	12

Koja bi zanimanja trebalo da budu najuglednija – **starosna dob ispitanika**:

– **mladi**

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	277
Profesor	196
Sudija	187
Naučnik	186
Političar	122
Sveštenik	63
Policijski Inspektor	55
Književnik	42
Inženjer	39
Oficir	35
Glumac	12
Privatni preduzetnik	12
Fudbaler	9
Menadžer	7
Pevač	0

– **srednji**

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	657
Sudija	507
Naučnik	457
Profesor	455
Političar	285
Policijski Inspektor	158
Sveštenik	148
Književnik	118
Privatni preduzetnik	110
Oficir	103
Inženjer	73
Menadžer	51
Fudbaler	43
Glumac	27
Pevač	20

– **stari**

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	347
Profesor	285
Naučnik	230
Sudija	228
Političar	114
Sveštenik	93
Policijski Inspektor	76
Oficir	69
Inženjer	44
Književnik	41
Privatni preduzetnik	31
Glumac	16
Menadžer	15
Fudbaler	13
Pevač	9

Koja bi zanimanja trebalo da budu najuglednija – **obrazovanje** ispitanika:

– **niže obrazovanje**

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	100
Profesor	57
Političar	56
Sudija	53
Naučnik	48
Policijski Inspektor	33
Oficir	26
Sveštenik	18
Privatni preduzetnik	11
Fudbaler	11
Inženjer	8
Književnik	7
Glumac	3
Pevač	3
Menadžer	1

– **srednje obrazovanje**

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	781
Profesor	568
Sudija	555
Naučnik	539
Političar	297
Policijski Inspektor	183
Sveštenik	181
Oficir	125
Književnik	121
Inženjer	100
Privatni preduzetnik	87
Fudbaler	45
Menadžer	43
Glumac	32
Pevač	17

- više obrazovanje

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	165
Profesor	154
Naučnik	140
Sudija	131
Političar	73
Sveštenik	43
Književnik	33
Privatni preduzetnik	28
Policijski inspektor	25
Inženjer	12
Oficir	11
Menadžer	10
Glumac	8
Fudbaler	5
Pevač	0

– visoko obrazovanje

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	230
Sudija	180
Profesor	157
Naučnik	146
Političar	93
Sveštenik	61
Policijski inspektor	58
Oficir	45
Književnik	40
Inženjer	36
Privatni preduzetnik	27
Menadžer	19
Glumac	12
Pevač	9
Fudbaler	4

Koja bi zanimanja trebalo da budu najuglednija – **pseudoklasa** ispitanika:

– niža

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	607
Profesor	453
Sudija	436
Naučnik	396
Političar	260
Polijski Inspektor	152
Sveštenik	152
Književnik	118
Oficir	108
Inženjer	69
Privatni preduzetnik	57
Glumac	35
Fudbaler	26
Menadžer	16
Pevač	7

- srednja

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	437
Naučnik	334
Profesor	318
Sudija	312
Političar	179
Sveštenik	109
Polijski Inspektor	90
Oficir	77
Privatni preduzetnik	70
Književnik	65
Inženjer	55
Menadžer	39
Fudbaler	21
Pevač	18
Glumac	13

– viša

ZANIMANJE	SKOR
Lekar	149
Sudija	113
Profesor	99
Naučnik	87
Političar	40
Sveštenik	29
Polijski Inspektor	20
Privatni preduzetnik	19
Inženjer	18
Menadžer	18
Književnik	16
Oficir	10
Fudbaler	6
Pevač	4
Glumac	2

RANG LISTA ZANIMANJA PREMA POMINJANJU NA PRVOM MESTU

Lekar	137
Naučnik	83
Profesor	48
Političar	47
Sudija	32
Ukupno	347

Ostalih deset zanimanja pominju se na prvom mestu ukupno 60 puta.

NAJČEŠĆE POMINJANA ZANIMANJA NA PRVIH PET MESTA

Na PRVOM mestu se najčešće pominje LEKAR 137 puta
 Na DRUGOM mestu se pominju LEKAR 85, PROFESOR 84 i SUDIJA 82 puta
 Na TREĆEM mestu se najčešće pominje SUDIJA 102 puta
 Na ČETVRTOM mestu se najčešće pominje PROFESOR 64 puta
 Na PETOM mestu se najčešće pominje POLITIČAR 59 puta

RANG LISTA ZANIMANJA PREMA BROJU ISPITANIKA KOJI TA ZANIMANJA SVRSTAVAJU MEĐU PET NAJUGLEDNIJIH

ZANIMANJE	GLASOVA	MOD	RANG	RANG (svi)
Lekar	342 (84%)	1.	3.75	3.15
Sudija	304 (75%)	3.	3.03	2.26
Profesor	298 (73%)	2.	3.14	2.30
Naučnik	262 (64%)	1.	3.33	2.14
Političar	186 (47%)	5.	2.80	1.28
Sveštenik	134 (33%)	5.	2.27	0.75
Policijski inspektor	122 (30%)	4.	2.48	0.74
Književnik	87 (21%)	5.	2.31	0.49
Oficir	74 (18%)	5.	2.78	0.51
Inženjer	70	4.	2.23	0.38
Privatni preduzetnik	62	4.	2.47	0.38
Fudbaler	29	5.	2.24	0.16
Menadžer	28	5.	2.61	0.18
Glumac	24	3. i 5. 55	2.29	0.13
Pevač	10	3. 29	2.90	0.07

MOD – rang koji ispitanici najčešće dodeljuju zanimanju (ako ga uopšte pomenu)

RANG – prosečan rang. Broj bodova podeljen brojem glasova.

RANG (svi) – Broj bodova podeljen sa 407 (ukupan broj ispitanika)

Četiri najuglednija zanimanja su: Lekar, Sudija, Profesor i Naučnik.

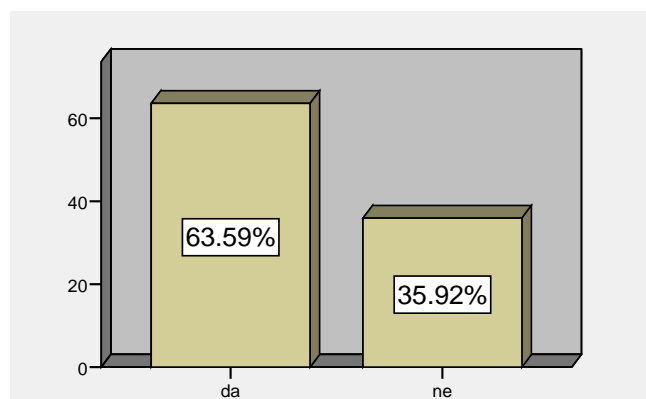
Postoji gotovo opšta saglasnost (preko $\frac{3}{4}$ za prva tri, i $\frac{2}{3}$ za prva četiri) da ta zanimanja treba uvrstiti u listu najuglednijih.

Ova zanimanja se najčešće stavljaju na jedno od prva tri mesta.

Njihov prosečan rang je bolji od trećeg (prvi rang je 5, drugi rang je 4, treći je 3). Ako su stavljeni na listu pet najuglednijih, u proseku su bolji od trećeg ranga.

Čak i kada se uključe svi ispitanici, prosečni rang tih zanimanja je bolji od četvrtog mesta

22. Da li mislite da svoja prava možete ostvariti pred sudom?

pol * Da li mislite da svoja prava možete ostvariti pred sudom

Da li mislite da svoja prava možete ostvariti pred sudom				
pol	da	ne	6	Total
muški	137	66	0	203
ženski	125	82	2	209
Total	262	148	2	412

pseudoklasa * Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom

Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom				
pseudoklasa	da	ne	6	Total
niža	129	70	1	200
srednja	95	48	1	144
viša	23	16	0	39
Total	247	134	2	383

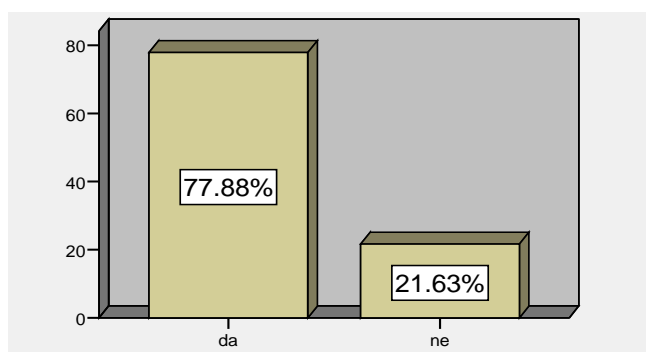
obrazovne grupe * Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom

Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom				
Obrazovne grupe	da	ne	6	Total
niže obrazovanje	21 72.4%	8 27.6%	0 0.0%	29 100.0%
srednje obrazovanje	161 63.6%	92 36.4%	0 0.0%	253 100.0%
više obrazovanje	31 59.6%	20 38.5%	1 1.9%	52 100.0%
visoko obrazovanje	48 62.3%	28 36.4%	1 1.3%	77 100.0%
Total	261 63.5%	148 36.0%	2 .5%	411 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

starosna grupa * Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom

Da li mislite da svoja prava mozete ostvariti pred sudom				
starosna grupa	da	ne	6	Total
mladi	56	31	0	87
srednjih godina	137	78	2	217
stari	69	39	0	108
Total	262	148	2	412

23. Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena?

pol * Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena

Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena					
pol	da	ne	3	11	Total
muški	159	45	1	0	205
ženski	165	45	0	1	211
Total	324	90	1	1	416

pseudoklasa * Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena

Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena					
pseudoklasa	da	ne	3	11	da
niža	156	41	1	1	199
srednja	110	36	0	0	146
viša	35	7	0	0	42
Total	301	84	1	1	387

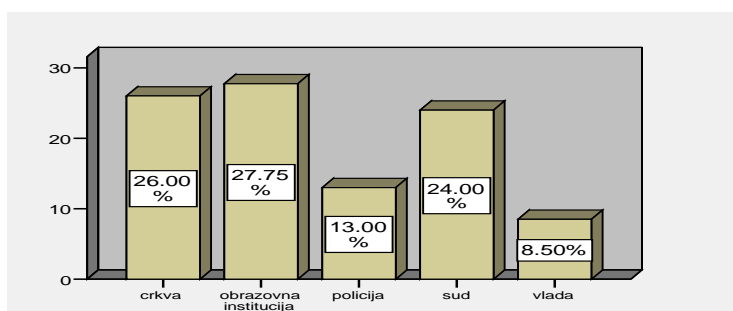
obrazovne grupe * Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena

Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena					
obrazovne grupe	da	ne	3	11	total
niže	24 85.7%	4 14.3%	0 .0%	0 .0%	28 100.0%
srednje	193 76.6%	57 22.6%	1 .4%	1 .4%	252 100.0%
više	46 82.1%	10 17.9%	0 .0%	0 .0%	56 100.0%
visoko	61 77.2%	18 22.8%	0 .0%	0 .0%	79 100.0%
Total	324 78.1%	89 21.4%	1 .2%	1 .2%	415 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

starosna grupa * Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena

Da li smatrate da zbog trenutnog načina rada sudova Vaša prava mogu biti ugrožena					
starosna grupa	da	ne	3	11	total
mladi	69	17	1	0	87
srednjih godina	170	50	0	1	221
stari	85	23	0	0	108
Total	324	90	1	1	416

24. Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna ?

pol * Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna

Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna								
pol	crkva	obrazovna institucija	policija	sud	vlada	11	22	
muški	62	49	21	49	18	0	1	200
ženski	42	62	31	47	16	1	1	200
Total	104	111	52	96	34	1	2	400

obrazovne grupe * Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna

Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna								
obrazovne grupe	crkva	obrazovna institucija	policija	sud	vlada	11	22	crkva
niže obrazovanje	9 32.1%	5 17.9%	4 14.3%	9 32.1%	1 3.6%	0.0%	0.0%	28 100.0%
srednje obrazovanje	66 27.6%	65 27.2%	28 11.7%	53 22.2%	25 10.5%	1.4%	1.4%	239 100.0%
više obrazovanje	16 28.1%	22 38.6%	6 10.5%	13 22.8%	0.0%	0.0%	0.0%	57 100.0%
visoko obrazovanje	13 17.3%	19 25.3%	13 17.3%	21 28.0%	8 10.7%	0.0%	1 1.3%	75 100.0%
Total	104 26.1%	111 27.8%	51 12.8%	96 24.1%	34 8.5%	1.3%	2.5%	399 100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

starosna grupa * Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna

Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna								
starosna grupa	crkva	obrazovna institucija	policija	sud	vlada	11	22	
mladi	19	30	5	18	6	0	2	80
srednjih godina	55	55	27	57	22	0	0	216
stari	30	26	20	21	6	1	0	104
Total	104	111	52	96	34	1	2	400

pseudoklasa * Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna

Čijoj odluci, od navedenih institucija, biste se povinovali zato što je odluka pravedna čak i onda kada je za Vas nepovoljna								
pseudoklasa	crkva	obrazovna institucija	policija	sud	vlada	11	22	crkva
niža	48	53	26	46	19	1	1	194
srednja	39	37	16	36	13	0	0	141
viša	12	15	2	10	2	0	0	41
Total	99	105	44	92	34	1	1	376

Pogovor

Studija koja je pred nama "Poverenje građana/ki Niša u instituciju sudstva" plod je studentskog istraživanja aktuelnog društvenog problema. Mnoge se debate ovih dana i godina vode u našem društvu povodom ne/zavisnosti pravosuđa, urušavanja pravne države, korupcije i drugih oblika devijantnog ponašanja koji su prisutni u ovoj važnoj oblasti društvenog života.

Studenti Pravnog fakulteta, svesni problema sa kojim se oblast pravosuđa suočava, kao i slabosti koje su specifične za ovu oblast društva u Srbiji, pokrenuli su inicijativu, da kroz ovo istraživanje dobiju povratnu informaciju o stanju svesti javnog mnjenja i poverenju u sudstvo u Nišu.

Iskazujući dozu profesionalne hrabrosti, i ne želeći da autistično zakorače u sferu svog profesionalnog bavljenja, zatražili su stručnu pomoć studenata Departmana za sociologiju Filozofskog fakulteta u Nišu u nameri da istraživanje koje će sprovesti bude valjano metodološki izvedeno. Studenti sociologije doživljavajući ovaj poziv kao profesionalni izazov zdušno su prihvatili ponuđenu saradnju. Za njih je ovo bila prilika da isprobaju upotrebu svojih metodoloških instrumenata u jednom realnom istraživanju. Studenti sociologije u toku studiranja ponekad imaju prilike da učestvuju u istraživanju kao anketari, ali je ovo zaista bila jedinstvena prilika da rade na samostalnom pripremanju svih elemenata istraživanja (uzorka, instrumenta). Kako društvena stvarnost nije strogo podeljena na oblasti, tako se i ne može proučavati bez interdisciplinarnog pristupa, pa su „pravnici“ i „sociolozi“ u timskom radu pokušali da dobiju jasniju sliku o položaju, ugledu i manama pravosuđa u svesti građana Niša. Studenti prava poučeni na fakultetu kako „treba“ da bude, želeli su da čuju od sugrađana kako „jeste“, da bi onda mogli da svoju društvenu akciju orijentišu ka iskorenjivanju negativnih pojava u oblasti svoje profesije. Ovakva vrsta samopercepcije bi dobro došla i drugim oblastima društva. Ovo je i otvoreni poziv kolegama, studentima drugih fakulteta, da se upoznaju sa korupcijom, poverenje i ugledom u oblasti zdravstva, prosvete i drugih segmenata društva u kojima će raditi nakon završenih studija, s obzirom na to da i ove oblasti nisu imune na slične devijacije. Ovo istraživanje pored realnog značaja koji se ogleda u relevantnosti odabrane teme, ima i značaj za aktivno obrazovanje studenata – učesnika u njemu, kao i za njihovo navikavanje da rade u timu i koordinišu zajednički rad.

Studenti sociologije – Anton Antanasijević, koji je uložio veliki napor i trud u izvođenje istraživanja, kao i Boris Prelić po čijim rečima je ovo istraživanje bilo prilika za mnoga nova saznanja, i Jelena Lazarević činili su sociološki tim koji potpisuje metodologiju. Grupa studenata Pravnog fakulteta, Enes Balićevac, Rade Popović, Oliver Veličković, Ivana Panajotović, Ana Igić i Ivana Milovanović su pokazali visok nivo „sociološke imaginacije“, energije i

želje da se započeti posao privede kraju. Ovi studenti su bili u prilici da sprovedu jedno „pravo“ istraživanje, što na žalost nije čest slučaj u toku njihove studentske karijere. Pomenuti studenti su uživali nesebičnu pomoć saradnika Miloša Jovanovića, kao i asistenta mr Nenada Popovića. Valja istaći da su istraživanje sprovedli studenti Pravnog fakulteta, podatke uneli i analizirali studenti Filozofskog fakulteta, dok su interpretaciju napisali studenti Pravnog fakulteta.

Baveći se percepcijom i iskustvima ispitanika, sliku o sudstvu u Nišu istraživači su tražili kroz poverenje u sudstvo, stavove o prisustvu korupcije u oblasti sudstva, kao i ugledu sudija kao najistaknutijih predstavnika ovog društvenog sistema. Poverenje u sudstvo, percepciju i iskustvo korupcije, kao i stanovišta o ugledu sudija kao profesije, komparirali su sa mišljenjem ispitanika o poverenju, korupciji i ugledu drugih institucija i profesija u našem društvu. Ovu svoju intenciju su operacionalizovali kroz merenje stavova ispitanika o stepenu prisustva korupcije u različitim sferama društva (obrazovanje, zdravstvo...). Nudjenjem spiska različitih profesija i tražeći od ispitanika da ih rangiraju po ugledu – onako kako je to u našem društvu i kako bi trebalo da bude, želeli da uvide da li je sudija još uvek ugledan član društva i kako se kotira u odnosu na lekare, profesore, političare i druge profesije.

Nalazi ne odudaraju mnogo od očekivanih, naime građani su svesni da mnogo toga u pravosuđu nije onako kako bi trebalo da bude. Ipak, istraživanje pokazuje da građani uprkos slabostima, imaju očekivanje da će svoje potrebe zadovoljiti na sudu.

Korupcija se nametnula kao veoma značajna tema, što ne čudi s obzirom na nivo prisustva korupcije u svim sferama srpskog društva. Kako nakon pada socijalističkog sistema, u periodu tranzicije, korupcija postaje sistem i pravilo, a ne izuzetak, očito je da ni sudstvo nije imuno na ovaj oblik kvarenja institucija.

Zabrinjava podatak da većina ispitanika smatra da je korupcija prisutnija sada nego u periodu od pre 10 godina, što bi značilo da mere koje naše društvo preduzima u cilju smanjenja korupcije nisu delotvorne. Sudije se što se tiče ugleda, sudije su i dalje veoma visoko na lestvici u svesti ispitanika. Iako ta ocena nije „jednodušna“ ipak se sudije nalaze i na listi realno najugledniji i na listi koja govori o tome kako bi to trebalo da bude.

Podaci iz istraživanja pružaju korisne informacije i mogu služiti za komparaciju sa drugim, brojnim istraživanjima o korupciji u različitim segmentima društva. Kada se radi o istraživanju oblasti sudstva, ovo istraživanje je jedno od retkih.

Danijela Gavrilović

LITERATURA

Bistrova A.S.Silvestros, M.V (2000); *Феномен коррупции: некоторые исследовательские подходы*, The Journal of sociology and social anthropology, Moskva

Gredelj, Stjepan et al. (2005) *Profesija (i) korupcija*, Beografika, Beograd

Law on the European Convention on Human Rights, 1995

Jary, David, Jary Julia (1991); Dictionary of sociology, HarperCollins Publishers

Javno mnjenje u Srbiji (2005), Beogradski centar za ljudska prava, Beograd

Poverenje građana Srbije u političke procese i institucije, Transparentnost Srbija i Vestminsterska fondacija za demokratiju, jun 2006

The Concise Oxford Dictionary of Sociology, ed. Gordon Marshall, Oxford University Press, 1996. :

Sztompka, Piotr(1999); *Trust: a sociological theory*. Cambridge university press, Cambridge

Škulić, Milan, 2006, "Strategija pravne države", Putokaz, Decembar 2006

Vujaklija, Milan (1991); *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd

Korišćeni sajтови

<http://sociologija.differentia.co.yu>:

“Političke podele i vrednosne orijentacije građana Srbije”,
<http://www.cesid.org>

<http://www.transparency.org>

Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.
A/55/383. S. 34. <http://www.dpr.ru.htm>

Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, IDN, Beograd:
www.cpijm.org.yu

forumnvo.org.yu

Ivošević Zoran “NEZAVISNO I PRAVEDNO SUDSTVO U
NEZAVISNOJ SRBIJI” ifdt/izdanja/knjige/Zbornik_rekonstrukcija/s

“Kodeks sudijske etike” www.hjpc.ba/dc/pdf/EKodeksSudB.pdf

SADRŽAJ

UVOD	1
POVERENJE GRAĐANA/KI GRADA NIŠA U INSTITUCIJU SUDSTVA.....	3
Određivanje pojma „poverenje“	3
Klasifikacija pojma „poverenje“	4
Poverenje u institucije	5
Percepcija korupcije u svetu	6
Određivanje pojma korupcije	6
Klasifikacija oblika korupcije.....	7
Odnosi građana prema institucijama	8
Korupcija u sudstvu.....	8
Osnovni pokazatelji korupcije.....	9
Profesionalni ugled sudija.....	10
Definicija ugleda.....	10
Ugled sudske vlasti.....	10
Nezavisnost sudstva.....	10
Pravično sudstvo	11
Stavovi građana o nepristrasnosti sudija.....	11
Nepristrasnost	12
OPRAVDANOST I CILJ PROJEKTA	13
OPIS ISTRAŽIVANJA	14
Trajanje i plan aktivnosti	14
Uzorak, organizacija i tok istraživanja.....	15
INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANA	15
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	44
PRILOZI	45
UPITNIK	46
ISKUSTVA IZ ANKETIRANJA	51
TABELE	52
POGOVOR	95
LITERATURA	97